

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU

dla obszaru działania
Lokalne Grupy Działania „Z NAMI WARTO”
na lata 2014 – 2020

Obszar gmin:

Kołaczkowo, Miłosław, Pyzdry, Września (obszar wiejski), Nekla, Żerków i Nowe Miasto nad Wartą

Lokalną Strategię Rozwoju opracował zespół:
Małgorzata Lisiecka
Liliana Grześkowiak
Ewa Jankowiak
Marek Przyjemski
Jakub Antkowiak

Luty 2021 rok

Spis treści

1.	Charakterystyka LGD	3
1.1	Forma prawna i nazwa stowarzyszenia	3
1.2	Obszar objęty LSR	3
1.3	Opis sposobu powstania i doświadczenia LGD	5
1.4	Opis struktury LGD	8
2.	Partycypacyjny charakter LSR	12
2.1	Ankiety	12
2.2	Zespół inicjatywny	12
2.3	Otwarte spotkania z mieszkańcami	13
2.4	Arkusze pomysłu	13
2.5	Punkt konsultacyjny w biurze LGD	13
2.6	Wnioski z przeprowadzonych konsultacji	13
3.	Diagnoza – opis obszaru i ludności	17
3.1	Opis położenia, uwarunkowań przyrodniczych i historycznych obszaru LGD	17
3.1.1	Położenie	17
3.1.2	Uwarunkowania przyrodnicze	18
3.1.3	Uwarunkowania historyczne	19
3.1.4	Wnioski wynikające z opisanego potencjału związanego z położeniem, przyrodą i historią obszaru	20
3.2	Opis społeczno-gospodarczy obszaru	21
3.2.1	Określenie grup defaworyzowanych	21
3.2.2	Aktywność gospodarcza	23
3.2.3	Migracja mieszkańców	24
3.2.4	Rozwój sektora ekonomii społecznej	24
3.2.5	Aktywność społeczna mieszkańców	24
3.2.6	Aktywność rekreacyjno-sportowa mieszkańców obszaru	25
3.2.7	Aktywność kulturalna mieszkańców	26
3.2.8	Wnioski wynikające z potencjału związanego z aktywnością gospodarczą, społeczną, rekreacyjno- sportową i kulturalną mieszkańców obszaru	27
3.3	Specyfika obszaru	28
4.	Analiza SWOT	29
5.	Cele i wskaźniki	34
6.	Wybory i oceny operacji oraz sposób ustanowienia kryteriów lokalnych	36
6.1	Sposób realizacji LSR	36
6.1.1	Konkursy na tzw. „duże projekty”	37
6.1.2	Konkursy na projekty grantowe	37

6.1.3	Projekt współpracy	37
6.1.4	Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja	37
6.2	Zasady procedury wyboru operacji realizującej LSR	38
6.3	Lokalne kryteria wyboru	39
6.4	Procedura ustalania lub zmiany kryteriów wyboru operacji	39
6.5	Wysokość wsparcia operacji realizujących LSR	39
7.	Plan działania	41
8.	Budżet LSR	42
9.	Plan komunikacji	43
9.1	Główne cele działań komunikacyjnych	43
9.2	Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu	43
9.3	Opis wniosków zebranych podczas działań komunikacyjnych, sposobu ich wykorzystania w procesie realizacji LSR	44
10.	Zintegrowanie	44
11.	Monitoring i ewaluacja	48
12.	Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	49
Załącznik nr 1.	Procedura aktualizacji LSR kierowanego przez społeczność na lata 2016-2022 realizowanej przez LGD „Z Nami Warto”	52
Załącznik nr 2.	Procedura dokonywania monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność na lata 2016-2022 oraz funkcjonowania LGD „Z Nami Warto”	54
Załącznik nr 3.	Plan działania	57
Załącznik nr 4.	Budżet LSR	58
Załącznik nr 5.	Plan komunikacji	60
Załącznik nr 6.	Cele i wskaźniki	62

1. Charakterystyka LGD

1.1 Forma prawna i nazwa stowarzyszenia

Lokalna Grupa Działania „Z Nami Warto” to stowarzyszenie specjalne - działa w szczególności na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2015 poz. 1393 ze zm.), ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. z 2013 r. poz. 173 ze zm.), ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 349), ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. 2015 r., poz. 378). Władzami LGD są: Walne Zebranie Członków, Zarząd, Komisja Rewizyjna. Rada pełni funkcję organu decyzyjnego.

LGD posiada osobowość prawną, nie zakłada prowadzenia działalności gospodarczej i jest wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego:

- data pierwszego wpisu: 16.05.2008 r.,
- data ostatniego wpisu: 01.12.2015r.
- nr KRS: 0000305995

1.2 Obszar objęty LSR

Wykaz gmin wchodzących w skład LGD

Obszar LGD obejmuje 7 gmin położonych na terenie województwa wielkopolskiego w powiatach:

- wrzesińskim: Kołaczkowo, Pyzdry, Miłosław, Nekla i Września (z wyłączeniem miasta Września)
- jarocińskim: Żerków
- średzkim: Nowe Miasto nad Wartą

Powierzchnia całego obszaru objętego lokalną strategią rozwoju (wraz z miastem Września) wynosi 995 km². Na tym obszarze są 143 sołectwa i 4 miasta.

Tabela nr 1. Wykaz gmin LGD

Nazwa gminy	Obszar /km ² /	Typ gminy	Identyfikator	Liczba mieszkańców (31.12.2013) wg GUS		Dochód podatkowy gminy /1 mieszkańca
				gminy	w tym miasto powyżej 20 000	
Kołaczkowo	116	wiejska	303001 2	6 102	-	940,91
Miłosław	132	miejsko-wiejska	303002 3	10 350	-	983,84
Pyzdry	138	miejsko-wiejska	303004 3	7 218	-	671,44
Września	222	miejsko-wiejska	303005 5	15 995	29 552	1 384,61
Nekla	96	miejsko-wiejska	303003 3	7 264	-	1 657,38
Żerków	170	miejsko-wiejska	300 604 3	10 451	-	935,28
Nowe Miasto nad Wartą	121	wiejska	302 503 2	9 100	-	1 035,89
Podsumowanie	995			66 480	29 552	1 087,05 – średni dochód podatkowy gminy/1 mieszkańca obszaru

Nazwy gmin i ich identyfikatory podane zgodnie z przepisami art. 47 ustawy z dnia 29 czerwca 1995r. o statystyce publicznej (Dz. U. nr 88, poz. 439 ze zm.)

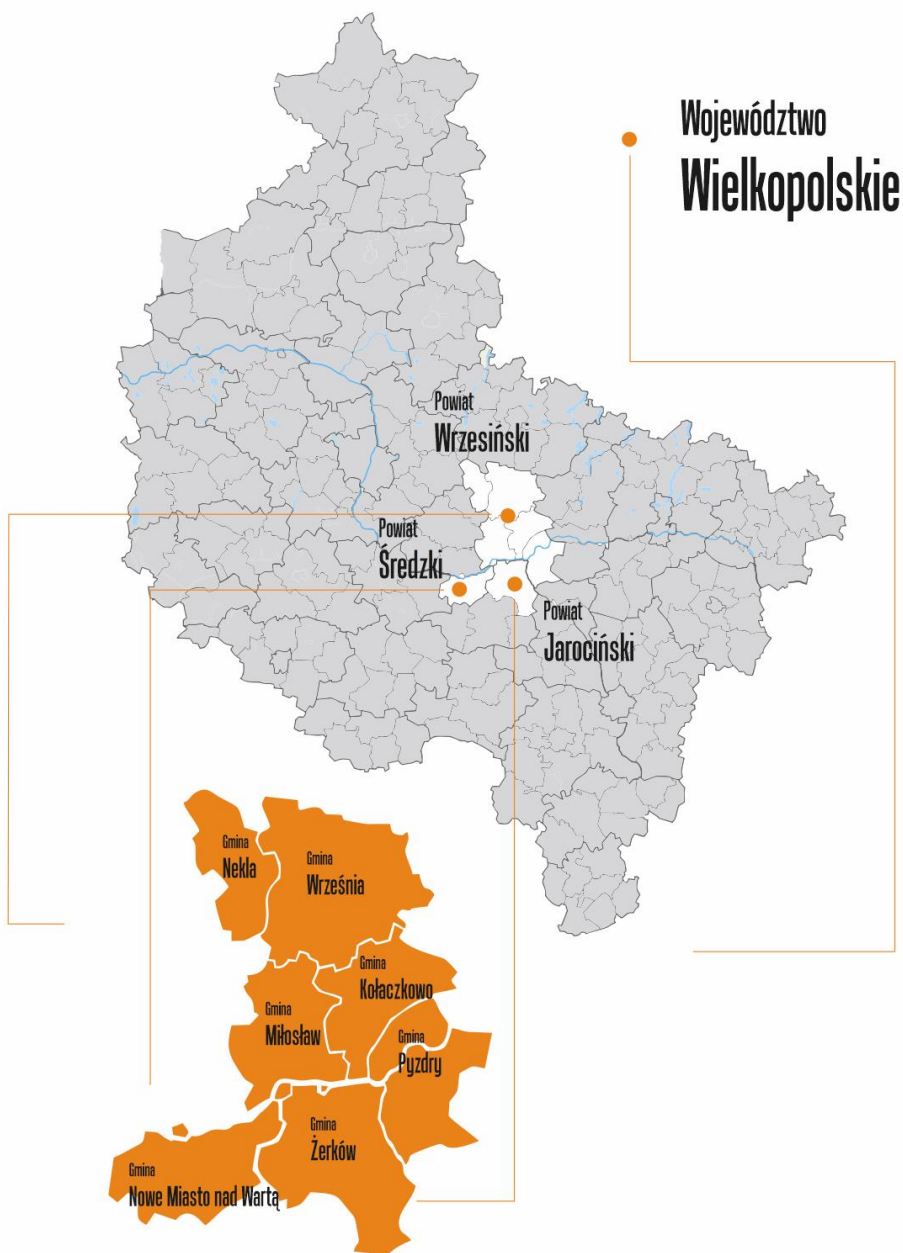
Teren LGD graniczy:

- od północy z gminami: Czarniejewo, Niechanowo, Witkowo
- od zachodu z gminami: Pobiedziska, Kostrzyn, Dominowo, Środa Wlkp., Krzykosy, Książ Wlkp.
- od południa z gminami: Jaraczewo, Jarocin, Kotlin, Giząłki
- od wschodu z gminami: Zagórów, Łądek, Słupca, Strzałkowo

Uwarunkowania przestrzenne

Mapa obszaru LGD „Z Nami Warto”

Obszar LGD „Z Nami Warto” jest spójny, ponieważ każda gmina, przynajmniej z jednej strony graniczy z inną gminą wchodzącą w skład LGD:

1.3 Opis sposobu powstania i doświadczenia LGD

Opis procesu budowania partnerstwa w LGD „Z Nami Warto”

LGD „Z Nami Warto” istnieje od 01.04.2008r., kiedy to podczas zebrania założycielskiego powstało stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Z Nami Warto”.

W zebraniu uczestniczyło 17 członków - założycieli. Wniosek o rejestrację złożono 04.04.2008r., a wpis do KRS uzyskano 16.05.2008r.

LGD „Z Nami Warto” w niezmienionej formie funkcjonowało przez cały okres wdrażania PROW 2007-2013. W pierwszej połowie 2015 zadeklarowały chęć przystąpienia do LGD gminy: Nekla, Żerków i Nowe Miasto nad Wartą. Dwie ostatnie gminy funkcjonowały w LGD „Zaścianek”, a gmina Nekla w LGD „Światowid”.

Warunki określone dla LGD-ów w nowym okresie funkcjonowania nie dopuszczały funkcjonowania LGD-u obejmującego obszar mniejszy niż 30 tyś. mieszkańców, dlatego dotychczasowy LGD „Zaścianek” nie mógł funkcjonować, gdyż obejmował obszar liczący 19 776 mieszkańców. W związku z tym Rada Miejska w Żerkowie podjęła Uchwałę nr VI/39/15 z dnia 27.05.2015r. w sprawie przystąpienia Gminy Żerków do stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Z Nami Warto”. Rada Gminy Nowe Miasto nad Wartą podjęła Uchwałę nr VII/32/2015 z dnia 28.05.2015r. w sprawie przystąpienia Gminy Nowe Miasto nad Wartą do stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Z Nami Warto” z siedzibą w Kołaczkowie. Gminy: Żerków i Nowe Miasto nad Wartą zostały przyjęte Uchwałą Zarządu LGD „Z Nami Warto” nr 4/2015 w dniu 29.06.2015r.

Rada Miejska Gminy Nekla podjęła Uchwałę nr VI/41/2015 z dnia 15.04.2015r. w sprawie przystąpienia Gminy Nekla do Stowarzyszenia – Lokalna Grupa Działania „Z Nami Warto” z siedzibą w Kołaczkowie. Gmina została przyjęta Uchwałą Zarządu LGD „Z Nami Warto” nr 3/2015 w dniu 07.05.2015r.

LGD „Z Nami Warto” należy uznać jako doświadczone, ponieważ historia tworzenia partnerstwa na terenie powiatu wrzesińskiego rozpoczęła się w 2005r. Inicjatorem programu LEADER +, który uznano za „szansę dla polskiej wsi”, mającą na celu aktywizację i promocję obszarów wiejskich, był radny Rady Powiatu we Wrześni Jerzy Mazurkiewicz. Przy wsparciu samorządów gminnych i powiatowego złożono wnioski aplikacyjne pn. „Partnerstwo na rzecz aktywizacji obszarów wiejskich południowej części powiatu wrzesińskiego”. W ramach Schematu I Pilotażowego Programu LEADER+ obejmował działaniem gminy: Miłosław, Pyzdry, Kołaczkowo. Powyższy wybór uzasadniała spójność przyrodniczo-kulturowa tych terenów. Przez w/w gminy przepływa rzeka Warta, a klamrą spinającą ten obszar są 2 parki krajobrazowe: Nadwarciański oraz Żerkowsko-Czeszewski.

W wyniku realizacji Schematu I powołano Fundację „Tutaj Warto” i opracowano Zintegrowaną Strategię Rozwoju Obszarów Wiejskich. Przeprowadzono łącznie 17 spotkań, w których uczestniczyło 286 osób, 3 spotkania informacyjne partnerów LGD, w których uczestniczyło 109 osób oraz konferencję dotyczącą partnerstw publiczno-prywatnych, w której udział wzięło 35 osób. W ZSROW postawiono na wykorzystanie zasobów naturalnych i kulturowych, podnoszenie wartości lokalnych produktów oraz zastosowanie nowych informacji know-how i nowych technologii na obszarach wiejskich. Fundacja „Tutaj Warto” powołana została aktem notarialnym dnia 16.12.2005 r. przez Aleksandrę Głowacką, Jerzego Mazurkiewicza i Zbigniewa Skikiewicza. Fundacja liczyła wówczas 54 partnerów. Wpis do KRS uzyskano 21.02.2006r.

W ramach Schematu II Pilotażowego Programu LEADER+ Fundacja otrzymała 715 tys. zł. na działanie pn. „Aktywizacja i podniesienie atrakcyjności turystycznej terenu LGD „Tutaj Warto”. 16 lutego 2007r. uruchomiono biuro Fundacji z siedzibą w Borzykowie. Ponadto przeprowadzono cykl szkoleń m.in. z zakresu: wykorzystania energii odnawialnej, pod kątem przewodnictwa turystycznego po terenie LGD, szkolenie z zakresu nabywania nowych umiejętności w rozwijaniu pozarolniczej działalności gospodarczej, opracowano: mapę terenu LGD i informator o usługach turystycznych na obszarze LGD, analizę zapotrzebowania na tematy szkoleń związanych z pozarolniczą działalnością gospodarczą, biuletyn informacyjny LGD w nakładzie 1600 szt. Zorganizowano dwie wizyty studyjne do LGD Westhavelland w Niemczech i LGD Los Monegros w Hiszpanii, wyznaczono trasy piesze, rowerowe i konne na terenie LGD. Na uwagę zasługują też liczne imprezy o charakterze kulturalno-artystycznym, których Fundacja była organizatorem bądź współorganizatorem. W grudniu 2007r. przedstawiciele Fundacji podpisali porozumienie o współpracy z LGD „Unia Nadwarciańska” i „Zaścianek” celem prowadzenia wspólnych działań na rzecz rozwoju turystyki nadwarciańskiej. Schemat II zakończono 31.03.2007r.

Na początku 2008 r., ze względu na uchwaloną w dniu 7 marca 2007r. Ustawę o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFRROW członkowie partnerstwa podjęli decyzję o utworzeniu stowarzyszenia, co pozwoli w pełni realizować ideę trójsektorowości. Zebranie założycielskie, podczas którego powstało stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Z NAMI WARTO” odbyło się 1 kwietnia 2008r.

w Miłosławiu. W zebraniu uczestniczyło 17 członków-założycieli. Wniosek o rejestrację złożono 4.04.2008r., a wpis do KRS uzyskano 16.05.2008r.

Opis procesu budowania partnerstwa w LGD „Zaścianek”

Proces budowania partnerstwa, który doprowadził do powołania Lokalnej Grupy Działania „Zaścianek” miał wiele etapów i był realizowany z bezpośrednim udziałem mieszkańców gmin wchodzących w skład Stowarzyszenia. Okolicznością wpływającą pozytywnie na przebieg tego procesu była współpraca obu gmin podjęta przy wydaniu przewodnika „Żerków i Nowe Miasto nad Wartą”. Kontakty nawiązane przy tej okazji były kontynuowane w latach następnych i stały się podstawą do tworzenia trwałego partnerstwa.

Realizacja Sektorowego Programu Operacyjnego: *Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich na lata 2004-2006*, (a w jego ramach Działania 2.7. Pilotażowym Programie LEADER+) zainicjowała działania zmierzające do powołania partnerstwa zgodnego z podejściem LEADER. W obu gminach rozpoczęto społeczną debatę na ten temat, a także podjęto sondażowe rozmowy z gminami sąsiednimi. Rozważane były różne warianty terytorialne wdrażania podejścia LEADER. Ostatecznie jednak przeważał pogląd, by gminy Żerków i Nowe Miasto nad Wartą samodzielnie zawiązały porozumienie i podjęły działania na rzecz utworzenia formalnego partnerstwa odpowiadającego wymogom podejścia LEADER. Ponieważ decyzje te zapadły zbyt późno, gminy nie wzięły udziału w Pilotażowym Programie LEADER+. Mimo to kontynuowano działania związane z tworzeniem partnerstwa i opracowaniem lokalnej strategii rozwoju, finansując je ze środków obu gmin oraz ze środków dotacji otrzymanej w ramach konkursu organizowanego przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego. W styczniu 2007 roku przeprowadzono spotkania dla osób zainteresowanych założeniem Stowarzyszenia, prowadzone przez p. Urszulę Pużanowską – animatora partnerstw lokalnych oraz p. dr Jakuba Hadyńskiego z AR w Poznaniu. Podczas tych spotkań sformułowano treść statutu. Cykl warsztatów kontynuowano w lutym 2007 roku, a zwieńczeniem tych działań było zorganizowanie w dniu 23 lutego 2007 roku w Żerkowie zebrania założycielskiego Stowarzyszenia „Zaścianek”, w którym uczestniczyło 20 osób. Byli wśród nich zarówno przedstawiciele samorządów lokalnych, jak też przedstawiciele organizacji pozarządowych i przedstawiciele podmiotów gospodarczych. Obecni na zebraniu członkowie-założyciele uchwalili statut, jednak - ponieważ w tym czasie nie były jeszcze znane zasady osi 4 LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, przyjęto w statucie rozwiązanie odpowiadające ówczesnie obowiązującym wymogom podejścia LEADER, określonym w dokumentach Pilotażowego Programu LEADER+. Uchwalenie statutu i wybranie komitetu założycielskiego otworzyło drogę do rejestracji Stowarzyszenia, która nastąpiła w dniu 7 maja 2007 roku. Po zarejestrowaniu wybrano władze Stowarzyszenia, które kontynuowały działania zmierzające do powiększenia składu LGD Zaścianek i integracji członków. Obejmowały one:

- organizowanie spotkań informacyjnych dla mieszkańców, zapoznających ich z zasadami podejścia LEADER i działalnością LGD Zaścianek,
- wydanie ulotki zawierającej informacje o podejściu LEADER i o treści strategii LGD Zaścianek,
- wydrukowanie i rozwieszenie plakatów promujących LGD Zaścianek i jej lokalną strategię rozwoju.
- uruchomienie strony internetowej Stowarzyszenia.

Efektom tych działań był napływ nowych członków do Stowarzyszenia. Od momentu zarejestrowania Stowarzyszenia do połowy 2008 roku liczba członków uległa podwojeniu.

Ze względu na uchwaloną w dniu 7 marca 2007 r. Ustawę o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz opublikowanie w drugiej połowie 2007 roku projektów rozporządzeń zawierających propozycje zasad wdrażania osi 4. LEADER, na początku 2008 roku władze Stowarzyszenia podjęły działania zmierzające do wprowadzenia zmian w statucie odpowiadających wymogom formułowanym w wymienionych aktach prawnych. Po serii spotkań roboczych i konsultacjach z prawnikami, w dniu 8 sierpnia 2008 roku odbyło się Walne Zebranie Członków, na którym przegłosowano nową treść statutu. Statut ten został zarejestrowany przez Sąd Rejonowy w Poznaniu IX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 30 października 2008 roku. Pierwsze dwa lata wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju, tj. lata 2009-2010 to kolejny etap budowania partnerstwa poprzez działania informacyjne, aktywizujące i doradcze, przeprowadzanie naborów wniosków i wybór operacji do dofinansowania oraz promocję LGD i LSR. W tym czasie do Stowarzyszenia przystąpiło osiem osób fizycznych.

Wybrany na WZC w dniu 02.10.2015r. Zarząd LGD składa się z osób mających wieloletnie doświadczenie w pracy organach LGD-ów: Prezes Zarządu LGD został wybrany Marek Przyjemski – dotychczasowy członek Rady wybierającej działania w ramach realizacji LSR realizowanych ze środków PROW na lata 2007 – 2013, poza tym jest prezesem Zarządu Kurkowego Bractwa Strzeleckiego we Wrześni.

Wiceprezesem Zarządu LGD wybrano Jakuba Antkowiaka, który od 08.08.2008r. jest nieprzerwanie prezesem LGD „Zaścianek”. Skarbnikiem Zarządu LGD wybrano Małgorzatę Lisiecką, która od 01.04.2011r. była kierownikiem biura LGD „Z Nami Warto”, dodatkowo prowadzi własną działalność gospodarczą.

LGD zamierza kontynuować większość działań realizowanych przez LGD „Z Nami Warto” oraz „Zaścianek”, należy tu wymienić takie strategiczne działania, jak:

- rozbudowywanie infrastruktury ogólnie dostępnej i służącej aktywizowaniu i rekreacji mieszkańców wsi,
- popularyzowaniu walorów historyczno- przyrodniczych obszaru,
- wyznaczaniu, znakowaniu i promocji szlaków rowerowych i budowanie infrastruktury turystycznej,
- ochronę zabytków,
- upowszechnianie turystyki i rekreacji na naszym obszarze,
- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości

Tabela nr 2. Realizowane projekty w dotychczasowym działaniu LGD „Z Nami Warto” i „Zaścianek”

DZIAŁANIA		LGD „Z Nami Warto”	LGD „Zaścianek”	Gmina Nekla - LGD „Światowid”
1.	wybudowano boiska sportowe	4	4	-
2.	wyremontowano, zmodernizowano świetlice wiejskie	22	9	1
3.	utwardzono place wokół świetlic wiejskich	7	1	1
4.	doposażono świetlice wiejskie i inne miejsca wykorzystywane na promowanie kultury	43	2	4
5.	zbudowano lub zmodernizowano place zabaw	23	16	4
6.	oznakowano szlaki turystyczne	2	5	1
7.	doinwestowano gospodarstwa agroturystyczne	3	1	-
8.	odnowiono dachy, elewacje, place lub chodniki przy obiektach zabytkowych	5	-	-
9.	utworzono strony internetowe promujące turystykę	1	-	-
10.	przygotowano gadżety dostępne dla turystów	3 rodzaje	-	1
11.	wydano publikacje	8	8	2
12.	uczestniczono w targach lub wystawach	7	3	-
13.	zorganizowano imprezy promujące obszar i produkt lokalny	9	-	-
14.	zorganizowano imprezy kulturalne i sportowo- rekreacyjnych z udziałem mieszkańców obszaru	29	8	9
15.	zorganizowano szkolenia aktywizujące kobiety	4	-	-
16.	wsparto rozwój przedsiębiorstw	5	4	1
17.	wsparto gospodarstwa rolne	6	-	2
18.	zorganizowano szkolenia w zakresie rozwoju przedsiębiorczości	3	-	-
19.	zrealizowane nowe obiekty infrastruktury rekreacyjno - sportowej	-	9	5
20.	zorganizowano szkolenia dla mieszkańców	-	1	5 (warsztaty edukacyjne)
21.	doposażono orkiestry dęte	-	1	2

Realizacja strategii LGD „Z Nami Warto” i LGD „Zaścianek - PROW 2007-2013

LGD „Z Nami Warto”:

- odnowy i rozwoju wsi (23 zrealizowanych projektów na kwotę 2.151.475,60 zł.; co stanowi 98,98% kwoty planowanej w LSR , a stanowi 37,43% ogólnego budżetu),
- różnicowania w kierunku działalności nierolniczej (8 zrealizowanych projektów na kwotę 487.237,50 zł.; co stanowi 83,79% kwoty planowanej w LSR , a stanowi 8,48% ogólnego budżetu),
- małych projektów (88 zrealizowanych projektów na kwotę 1.438.874,93 zł.; co stanowi 96,26% kwoty planowanej w LSR, a stanowi 25,04% ogólnego budżetu),
- tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw (5 zrealizowanych projektów na kwotę 205.703,50 zł.; co stanowi 80,76% kwoty planowanej w LSR , a stanowi 3,58% ogólnego budżetu),
- projektu współpracy (1 projekt na kwotę 115.907,85 zł; co stanowi 99,49% kwoty planowanej w LSR, a stanowi 2,02% ogólnego budżetu),
- funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja (1.100.718,64 zł.; co stanowi 97,74% kwoty planowanej w LSR , a stanowi 19,15% ogólnego budżetu),

LGD „Zaścianek”:

- odnowy i rozwoju wsi (10 projektów na kwotę 1 429 633,44 zł.; co stanowi 100% kwoty planowanej w LSR , a stanowi 48,85% ogólnego budżetu),
- różnicowania w kierunku działalności nierolniczej (1 projekt na kwotę 66 271,50 zł.; co stanowi 93,08% kwoty planowanej w LSR, a stanowi 2,26% ogólnego budżetu),
- małych projektów (43 projekty na kwotę 742 685,56 zł.; co stanowi 99,90% kwoty planowanej w LSR, a stanowi 25,37% ogólnego budżetu),
- tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw (1 projekt na kwotę 49 782,00 zł.; co stanowi 100 % kwoty planowanej w LSR, a stanowi 1,7% ogólnego budżetu),
- projektu współpracy (2 projekty na kwotę 59 324,30 zł.; co stanowi 99,99% kwoty planowanej w LSR, a stanowi 2,02% ogólnego budżetu),
- funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja (572 717,63 zł.; co stanowi 19,56 % budżetu)

Ogólnie w ramach Osi 4 LEADER na lata 2007-2013 LGD „Z Nami Warto” wykorzystало 95,69 %, LGD „Zaścianek” 99,75% przyznanych budżetów. Ponadto, przez cały okres wdrażania LSR, biura obu LGD prowadziły konsultacje dla beneficjentów oraz szkolenia związane z ogłaszaniem naborami.

1.4 Opis struktury LGD

LGD liczy aktualnie 76 członków, wśród których są reprezentanci trzech sektorów – społecznego (w tym mieszkańców), gospodarczego i publicznego. Ilość członków reprezentujący dany sektor aktualny na dzień 17.12.2015r.

Tabela nr 3. Skład LGD „Z Nami Warto”

Wyszczególnienie	Sektor publiczny	Sektor społeczny	Sektor gospodarczy	Przedstawiciele mieszkańców obszaru
Ilość reprezentantów	10	12	14	40

Opis składu Rady

Zgodnie z § 18 pkt 1 Statutu LGD Rada składa się maksymalnie z 15 członków, wybieranych przez Walne Zebranie Członków LGD spośród członków tego zebrania. Jej aktualny 15 osobowy skład przedstawia tabela nr 4.

Tabela nr 4 – Członkowie Rady LGD „Z Nami Warto”

Lp.	Imię i Nazwisko członka Rady	Doświadczenie w LGD	Sektor/ przedstawiciel	Reprezentowana gmina
1.	Przemysław Dębski - Burmistrz Gminy i Miasta Pyzdry – Przewodniczący Rady	Członek Rady w latach 2007 – 2013 w LGD „Z Nami Warto”	publiczny	Pyzdry
2.	Aleksander Podemski Wójt Gminy Nowe Miasto nad Wartą	Członek Rady w latach 2007 – 2013 w LGD „Zaścianek	publiczny	Nowe Miasto nad Wartą
3.	Anna Mizgajska Zastępca Burmistrza Miasta i Gminy Nekla	Członek Rady w latach 2007 – 2013 w LGD „Światowid”	publiczny	Nekla
4.	Agnieszka Rosiejka Skarbnik Miasta i Gminy Żerków	Skarbnik LGD „Zaścianek” od 2010r.	publiczny	Żerków
5.	Agnieszka Przysiuda - Zielkowska - Stowarzyszenie Kulturalny Miłosław	Brak doświadczenia	Spółeczny	Miłosław
6.	Dorota Surma - Fundacja "Zerknij Tu" Żerków	Brak doświadczenia	społeczny	Żerków
7.	Wiesława Krawczyńska - Stowarzyszenie "Wrzoski" Września	Brak doświadczenia	społeczny	Września
8.	Henryk Sodkiewicz* osoba do uzupełnienia na posiedzeniu WZC	Brak doświadczenia	gospodarczy	Kołaczkowo
9.	Tomasz Wojtyński	Członek Rady w latach 2007 – 2013 w LGD „Z Nami Warto”	gospodarczy	Pyzdry
10.	Kazimierz Kosmowski* osoba do uzupełnienia na posiedzeniu WZC	Członek Rady w latach 2007—2013 w LGD „Z Nami Warto”	gospodarczy	Miłosław
11.	Jarosław Kwiatek osoba do uzupełnienia na posiedzeniu WZC	Członek Komisji Rewizyjnej w latach 2007—2013 w LGD „Z Nami Warto”	Gospodarczy Rezygnacja z członkostwa w Radzie	Września
12.	Wojciech Majchrzak	Członek Rady w latach 2007 – 2013 w LGD „Z Nami Warto”	mieszkańców	Kołaczkowo
13.	Stanisław Filipiak	Brak doświadczenia	publiczny	Miłosław
14.	Dariusz Andrzejczak	Brak doświadczenia	mieszkańców	Nowe Miasto nad Wartą
15.	Natalia Łuczak	Brak doświadczenia	mieszkańców	Nekla

7 członków Rady posiada doświadczenie w ocenie działań realizowanych w ramach LSR nabyte w okresie programowania PROW 2007- 2013, stanowi 46,7 % składu Rady.

W skład Rady wchodzi przedstawiciele wszystkich gmin będących członkami LGD.

Tabela nr 5. Skład Rady wg sektorów

Wyszczególnienie	Sektor publiczny	Sektor społeczny	Sektor gospodarczy	Sektor mieszkańców obszaru
Ilość reprezentantów	5	3	4	3
Udział procentowy	33,34 %	20 %	26,66 %	20%

W Radzie jest 6 kobiet, które stanowią 40 % składu Rady, jest osoba poniżej 35 roku życia. W składzie Rady reprezentacja sektora publicznego jest niższa niż 30 %.

W związku z zaprzestaniem pełnienia funkcji Burmistrz przez Pana Jacka Jędraszczyka, który jednocześnie reprezentował sektor publiczny (Gminę Żerków) w Radzie LGD - „Z Nami Warto”, Walnego Zebrania Członków LGD – „Z NAMI WARTO” podjęło Uchwałę nr 73/XX/2019 z dnia 27 marca 2019 r. w sprawie zaktualizowania składu Rady LGD i jednogłośnie powołało na członka Rady Panią Agnieszkę Rosiejkę jako przedstawiciela sektora publicznego wyznaczonego do reprezentowania Gminy Żerków w LGD - „Z Nami Warto”, zgodnie z Uchwałą nr V/36/19 Rady Miejskiej Żerkowa z dnia 25.03.2019r.

Niezbędnym jest przy okazji zmiany LSR zaktualizować skład Rady LGD, który obowiązuje od 27.03.2019r.

*Członek Rady p. Kazimierz Kosmowski zmarł.

W funkcjonowaniu Rady będzie przestrzegane:

- zakaz łączenia funkcji w organie decyzyjnym z funkcją w Zarządzie lub Komisji Rewizyjnej (§ 14 pkt 2 statutu LGD)
- w skład Rady wchodzi reprezentanci 3 sektorów i przedstawiciele mieszkańców z zachowaniem parytetu dla każdego sektora (§ 14 pkt 4 statutu LGD)
- możliwość odwołania poszczególnych członków Rady w przypadku uzasadnionego zarzutu braku obiektywizmu w ocenie wniosków lub nieobecności na 3 kolejnych posiedzeniach Rady (§ 14 pkt 5 statutu LGD)
- obowiązkowe wykluczenie z wyboru operacji członka Rady, który może nie być bezstronny (§ 14 pkt 9 statutu LGD)
- ograniczenia reprezentowania interesów sektora publicznego poprzez odstąpienie od wybory do Rady osób, które są radnymi gmin lub powiatu
- aby wszyscy członkowie Rady brali udział w szkoleniach
- aby informacja o wykluczeniu przy każdej ocenie wniosku było zapisana w Rejestrze wykluczeni publikowanym na stronie www.znamiwarto.pl w zakładce „wyniki naborów”
- odpowiedzialność za prawidłową ocenę wniosków przez członków Rady ponosi Przewodniczący Rady lub jego zastępca, jeżeli zastępuje Przewodniczącego na danym posiedzeniu Rady
- dokładne zasady funkcjonowania Rady określa Regulamin obrad Rady.

Zasady funkcjonowania LGD

Podstawą funkcjonowania Stowarzyszenia LGD „Z Nami Warto” jest Statut, którego ostatnie zmiany zostały przyjęte Uchwałą 53/XIII/2015 przez WZC w dniu 16.12.2015r.

Tabela nr 6. Zasady funkcjonowania LGD określona w dokumentach Stowarzyszenia

Lp.	Rodzaj dokumentu	Regulowane kwestie
1.	Statut LGD (zmiany proponowane przez Zarząd a przyjmowane przez WZC). Dostępny na stronie www.znamiwarto.pl w zakładce „Dokumenty LGD”	<ul style="list-style-type: none"> - cele funkcjonowania LGD; - obszar działania; - określenie, kto może być członkiem LGD; - praw i obowiązków członków - określa organ nadzoru - Marszałka Województwa Wielkopolskiego; - wprowadza dodatkowy organ stowarzyszenia – Radę odpowiedzialną za wybór operacji oraz szczegółowo określa jej

		<p>kompetencje i zasady reprezentatywności sektorów;</p> <ul style="list-style-type: none"> – określenie kompetencji władz stowarzyszenia; – WZC jako kompetentnego do przyjmowania zmiany Statutu, a Zarząd do przyjmowania zmian załączników do Statutu i Regulaminu Rady; – uregulowania dotyczące zachowania bezstronności członków Rady w wyborze operacji; – zasady nabywania i utraty członkostwa w LGD; – czas trwania kadencji władz LGD; – określenie zasad dysponowania majątkiem LGD
2.	<p>Regulamin obrad WZC (zmiany proponowane przez Zarząd, a przyjmowane przez WZC). Dostępny na stronie www.znamiwarto.pl w zakładce „Dokumenty LGD” wraz z uchwałami każdego posiedzenia WZC publikowanymi na stronie LGD w zakładce „Dokumenty LGD – Uchwały”</p>	<ul style="list-style-type: none"> – szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń WZC; – szczegółowe zasady podejmowania uchwał i ustalenia quorum; – zasady głosowania, w tym wyboru władz LGD; – określenie kompetencji przewodniczącego WZC, Komisji Rewizyjnej skrutacyjnej, Komisji Uchwał i wniosków
3.	<p>Regulamin Rady LGD „Z Nami Warto” Dostępny na stronie www.znamiwarto.pl w zakładce „Dokumenty LGD” wraz z uchwałami każdego posiedzenia Rady publikowanymi na w/w stronie w zakładce „Wyniki naborów”</p>	<ul style="list-style-type: none"> – szczegółowe kompetencje Rady – szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń organu decyzyjnego, – szczegółowe rozwiązania dotyczące wyłączenia z oceny operacji (sposób wyłączenia członka organu z oceny), – szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji, – zasady protokołowania posiedzeń organu decyzyjnego, – załączniki do Regulaminu stanowią procedury dotyczące wyboru operacji w konkursie na „duże projekty”, w konkursie na projekty grantowe i konkursie na operacje własne oraz wzór protestu.
4.	<p>Regulamin Zarządu LGD „Z Nami Warto” (zmiany proponowane przez Zarząd, a przyjmowane przez WZC) Dostępny na stronie www.znamiwarto.pl w zakładce „Dokumenty LGD”</p>	<ul style="list-style-type: none"> – określa skład Zarządu; – podział zadań pomiędzy członków Zarządu; – sposób zwoływania posiedzeń Zarządu i minimalną częstotliwość oraz zasady przygotowania protokołów.
5.	<p>Regulamin Komisji Rewizyjnej (zmiany proponowane przez Zarząd, a przyjmowane przez WZC). Dostępny na stronie www.znamiwarto.pl w zakładce „Dokumenty LGD”.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – określa kompetencje Komisji Rewizyjnej; – zasady i tryb kontroli działalności pracy LGD; – sposób pracy, protokołowania i sprawozdania z pracy Komisji.
6.	<p>Regulamin pracy Biura (przyjmowany Uchwałą Zarządu). Dostępny na stronie www.znamiwarto.pl w zakładce „Dokumenty LGD”</p>	<ul style="list-style-type: none"> – określa zakres upoważnienia i odpowiedzialności kierownika biura; – zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników; – zasady udostępniania informacji będących w dyspozycji LGD uwzględniające zasady bezpieczeństwa informacji i przetwarzania danych osobowych; – opis metody oceny efektywności świadczonego przez pracowników LGD doradztwa – załączniki do Regulaminu: <ul style="list-style-type: none"> a) załącznik nr 1. Instrukcja obiegu dokumentów w biurze LGD – „Z Nami Warto”

		b) załącznik nr 2. Ankieta efektywności doradztwa, c) załącznik nr 3 -5 Zakresy obowiązków pracowników biura LGD
7.	Polityka rachunkowości	– określa wewnętrzne zasady rachunkowości z wykazem kont, podziałem kosztów na statutowe i administracyjne

Potencjał ludzki LGD

Kompetencje wymagane od członka Rady:

- członkostwo w LGD
- niepodważalne reprezentowanie danego sektora
- udział w szkoleniach Rady
- rzetelność i umiejętność obiektywnej oceny wniosków

Kompetencje wymagane od członków Zarządu:

- członkostwo w LGD
- pozytywna ocena dotychczasowej pracy w LGD
- dotychczasowe doświadczenie w pracach organów decyzyjnych LGD
- doświadczenie merytoryczne z zakresu funkcjonowania LGD i obowiązujących procedur
- wskazane aby członkowie Zarządu reprezentowali różne gminy i sektory

Kompetencje wymagane od pracowników biura:

- doświadczenie w pracy z mieszkańcami obszarów wiejskich
- doświadczenie w pracy na stanowisku kierowniczym dla kierownika biura
- doświadczenie i wiedza merytoryczna w pracy doradczej z zakresu realizacji projektów unijnych
- doświadczenie i wiedza merytoryczna z zakresu księgowości w pracy osoby odpowiedzialnej za księgowość LGD

2. Partycypacyjny charakter LSR

Tworzenie Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Z Nami Warto” przebiegało zgodnie ze standardami planowania strategicznego, przechodząc przez kolejne etapy: rozpoznania problemów, diagnozy, SWOT i jego analiza, uzgodnienie celów ogólnych i szczegółowych, określenie przedsięwzięć, określenie oczekiwanych rezultatów. Prace nad dokumentem były prowadzone metodami aktywnymi, w różnej formie: ankiety, zespoły (inicjatywny i roboczy), konsultacje treści LSR. Wykorzystano dane z GUS, PUP, MOPS oraz z ankiet wypełnianych przez wszystkie gminy.

Opis metod

2.1 Ankiety

Ankieta elektroniczna – wspomagany komputerowo wywiad w formie ankiety on-line, upubliczniona na stronie internetowej LGD. Mieszkańcy zidentyfikowali potencjały oraz preferowane kierunki działania. Podsumowali także dotychczasową działalność LGD.

Ankieta audytoryjna – tożsama z ankietą elektroniczną, udostępniana w biurze LGD, miała na celu zebranie danych od możliwie szerokiego spektrum beneficjentów LSR. Łącznie wypełniono 63 ankiet.

Termin przeprowadzenia obu ankiet: październik 2013r. - wrzesień 2015 r.

2.2 Zespół inicjatywny

Praca zespołu inicjatywnego - Zarząd powołał zespół inicjatywny, reprezentujący trzy sektory oraz przedstawicieli instytucji: PUP, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrześni, PTTK, a także przedstawicieli kultury, gmin, Starostwa Powiatowego we Wrześni.

Celem pracy zespołu było wypracowanie założeń nowego LSR-u. Dodatkowo powołano zespół roboczy, którego zadaniem było opracowanie LSR, w skład zespołu weszli pracownicy Biura LGD oraz członkowie Zarządu.

Termin realizacji: kwiecień – grudzień 2015r.

2.3 Otwarte spotkania z mieszkańcami

Na otwarte spotkania (informacyjno-konsultacyjne) zapraszaliśmy w formie ogłoszeń prasowych, plakatów (w gminach), plakatów w formie elektronicznej na stronach internetowych samorządów i LGD, w miejscowym Radiu Września oraz na portalu społecznościowym Facebook. W spotkaniach mogli wziąć udział wszyscy zainteresowani mieszkańcy. W tej formie spotkaliśmy się z mieszkańcami 7 gmin. Głównym zadaniem spotkań było przeprowadzenie analizy SWOT danej gminy. Wypracowana na spotkaniach analiza była materiałem pomocniczym w przygotowaniu analizy SWOT całego obszaru LGD. Podczas spotkań udzielano informacji o znaczeniu LSR-u dla rozwoju obszarów wiejskich oraz zapoznano zebranych z „arkuszem pomysłów”. Informacje o przebiegu spotkań dostępne są na naszej stronie internetowej. Łącznie w spotkaniach wzięło udział 155 osób. Terminy realizacji: wrzesień - październik 2015r.

2.4 Arkusze pomysłu

„Arkusze pomysłu” - narzędzie służące zbieraniu pomysłów na przedsięwzięcia, które mogą przyczynić się do polepszenia warunków życia mieszkańców obszarów wiejskich. „Arkusze pomysłu” były zbierane przez pracowników biura do końca października 2015r. Informacja o konieczności ich złożenia była przekazywana na wszystkich spotkaniach z mieszkańcami, w indywidualnych rozmowach z zainteresowanymi osobami. Poza tym były publikowane informacje w lokalnej prasie oraz w Radiu Września o konieczności przekazania „Arkusza pomysłu” przez potencjalnych beneficjentów, dodatkowo informowano o pracach nad nowym LSR. Łącznie złożono 287 arkuszy. Termin realizacji: sierpień- październik 2015r.

2.5 Punkt konsultacyjny w biurze LGD

Punkt konsultacyjny w biurze LGD - miejsce, w którym potencjalni beneficjenci strategii mogli zapoznać się z materiałami informacyjnymi, złożyć swoje opinie i uwagi, przedyskutować z osobami odpowiedzialnymi za budowę strategii interesujące ich kwestie czy wypełnić ankietę.

Termin przeprowadzenia: sierpień – listopad 2015 r., zrealizowano 16 konsultacji.

2.6 Wnioski z przeprowadzonych konsultacji

1.1 Wnioski badań ankietowych:

- 1.1.1. Najwięcej ankietowanych uznało, że jest duża potrzeba inwestycji w ogólnodostępną infrastrukturę wsi, nikt nie zauważył, że nie ma nic do zrobienia.
- 1.1.2. Jest bardzo duże oczekiwanie i chęć uczestniczenia w różnych formach spędzania wolnego czasu dla różnych grup wiekowych mieszkańców wsi, w tym w imprezach rekreacyjnych.
- 1.1.3. Stosunkowo wiele osób zadeklarowało zainteresowanie historią własnej miejscowości dlatego można uznać, że jest potrzeba wśród mieszkańców znajomości przeszłości własnej okolicy.
- 1.1.4. Część ankietowanych dostrzega atrakcyjność turystyczną swojej okolicy, dlatego uznano, że może to być jeden z kierunków rozwoju naszego obszaru.
- 1.1.5. Część społeczności wiejskiej, szczególnie kobiety są już zaangażowane społecznie i dotyczy to szczególnie mieszkańców dużych wiosek, można to tłumaczyć tym, że tam od dawna były i obecnie działają OSP,

Koła Gospodyń Wiejskich, Kołka Rolnicze są Rady Parafialne przy Kościele lub Rady Rodziców przy szkole.

1.2. Wnioski z pracy zespołu inicjatywnego:

- 1.2.1. Jako grupy defaworyzowane na rynku pracy uznano (treść LSR przed październikiem 2017r.):
 - osoby 55+ (mężczyźni w wieku powyżej 55 lat), ponieważ osobom starszym najtrudniej jest dostosować się do dynamicznych zmian na rynku pracy związanych z rozwojem Internetu lub koniecznością obsługi nowoczesnych maszyn i urządzeń sterowanych cyfrowo
 - młode kobiety (do 30 roku życia) trudno im wrócić lub rozpocząć pracę i jest to często związane z urodzeniem i wychowywaniem dziecka lub powrotem po studiach do rodzinnej miejscowości
- 1.2.2. Obszar LGD ma duży potencjał dla rozwoju sportu i rekreacji, wynika to z mody na zdrowy styl życia, wykorzystaniem istniejącej infrastruktury sportowo- rekreacyjnej oraz dotychczasowej oferty imprez rekreacyjnych.
- 1.2.3. Jest duża potrzeba kontynuowania sprawdzonych działań np. doposażanie i remontów świetlic wiejskich, budowania i doposażania placów zabaw i miejsc spotkań mieszkańców, organizowanie imprez kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych.
- 1.2.4. Liczny udział mieszkańców w imprezach kulturalnych i rekreacyjnych w każdej gminie potwierdza duże zainteresowanie i potrzebę mieszkańców w aktywnych formach spędzania wolnego czasu. Zauważono stałą grupę „bywalców” na różnego rodzaju imprezach, problemem jest większość społeczności, która nie uczestniczy w proponowanych przedsięwzięciach. Należy podjąć działania aktywizujące tą grupę mieszkańców obszaru.

1.3. Wnioski z otwartych spotkań z mieszkańcami:

- 1.3.1. Jest bardzo duże zainteresowanie organizacji społecznych i grup nieformalnych (m.in. Rad sołeckich) możliwością realizowania różnego rodzaju działań dla mieszkańców wsi.
- 1.3.2. Przedstawiciele organizacji pozarządowych wyrażali potrzebę współpracy i pomocy w swojej działalności. Wskazywano potrzebę wsparcia ich działalności przez kompetentną jednostkę niezależną od gminy. Podkreślano, że największym problemem w działaniu na rzecz lokalnej społeczności jest angażowanie się tych samych osób, które z czasem tracą zapał do pracy, dlatego ważne jest aby angażować, wspierać i przygotowywać do pracy społecznej jak najwięcej osób, szczególnie młodych osób.
- 1.3.3. Brak jest wsparcia (np. takiego, jak dla rolników) do rozwoju miejscowych małych podmiotów gospodarczych.
- 1.3.4. Koniecznym jest kompleksowa promocja oferty rekreacyjnej, sportowej, kulturalnej i turystycznej z całego obszaru LGD. Tak aby osoby mieszkające i przyjeżdżające gościnnie miały aktualną i wyczerpującą informację o atrakcjach i ofercie z w/w zakresu na terenie danej gminy i obszaru.
- 1.3.5. Zauważono duże zainteresowanie i potrzebę organizowania imprez kulturalnych pod roboczym hasłem „Duża kultura na prowincji”. Organizowane do tej pory koncerty, spektakle, wernisaże w kościółku ewangelickim w Miłosławiu, dzięki tanim biletom są ogólnie dostępne dla zainteresowanych mieszkańców. Kluczowym jest lepsze propagowanie tego rodzaju przedsięwzięć na terenie obszaru i gmin ościennych.
- 1.3.6. Inną formą propagowania kultury powinno być wsparcie i promocja kultury tworzonej lokalnie, przykładem mogą być zespoły ludowe, orkiestry dęte oraz artyści amatorzy.
- 1.3.7. Szczególnie potrzebne jest oznakowanie szlaków rowerowych i „włączenie się” w sieć szlaków regionalnych, to gwarantuje rozwój turystyki i rekreacji rowerowej.
- 1.3.8. Wskazywano na potrzebę budowania tzw. siłowni na świeżym powietrzu, szczególnie w miejscach, które są na szlakach rowerowych, byłoby to urozmaicenie i uzupełnienie infrastruktury rekreacyjnej miejscowości. Zaletą takich inwestycji jest możliwość korzystania z nich przez mieszkańców, turystów, rowerzystów i innych zainteresowanych osób.
- 1.3.9. Można było zauważyć, że mieszkańcy mają świadomość, że okoliczne lasy lub łąki są cenne przyrodniczo, że są chronione ale brakowało im podstawowej wiedzy, co jest ochronione na obszarach Natura 2000 lub w parkach krajobrazowych i zgłaszali konieczność edukowania o tym szczególnie dzieci i młodzież.
- 1.3.10. Pojęcie ochrony środowiska jest kojarzone przede wszystkim z:
 - paleniem śmieciami w piecach domowych;
 - śmieciami przy drogach i w lesie;

Potwierdza to powszechne problemy z tzw. „ochroną środowiska”, które są na pograniczu braku wiedzy i braku kultury. Koniecznym jest prowadzenie edukacji dzieci, młodzieży i dorosłych, bo takich akcji jest na mało na naszym terenie.

- 1.3.11. Hasło „odnawialne źródła energii” jest kojarzone z wiatrakami i konfliktami społecznymi związanymi z ich budową. Mieszkańcy zaznaczali, że mają niską wiedzę na temat innych źródeł odnawialnych i deklarowali duże zainteresowanie takim rozwiązaniem, które mogliby zastosować w swoim domu i byłoby to dla nich korzystne finansowo.
- 1.3.12. Największe zainteresowania cieszy się możliwością doposażenia i remontu świetlic wiejskich, budowy placów zabaw lub letnich miejsc spotkań mieszkańców, szczególnie tam, gdzie nie ma świetlicy.
- 1.3.13. Można stwierdzić, że w wielu wioskach mieszkańcy zauważają, że konieczne jest zadbanie o ogólną estetykę wsi, o zagospodarowanie terenów zielonych, skwerów, parków, ponieważ to nadaje charakter miejscowości.
- 1.3.14. Podkreślano, że za małe jest wykorzystanie produktów lokalnych i dziedzictwa lokalnego na naszym obszarze.
- 1.3.15. Jest duża potrzeba integracji mieszkańców szczególnie w wioskach, które poprzez zabudowę jednorodziną tracą swój wiejski charakter.

1.4. Wnioski z „Arkuszy pomysłów”:

- 1.4.1. Kilka arkuszy pomysłów dotyczyło budowania letnich miejsc spotkań mieszkańców lub doposażenia świetlic wiejskich.
- 1.4.2. Kolejne inicjatywy dotyczyły zagospodarowania terenów zielonych w miejscowościach obszaru LGD.
- 1.4.3. Cały czas jest duże zainteresowanie budową placów zabaw.
- 1.4.4. Jest potrzeba budowania ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej dla mieszkańców oraz turystów, np. siłownie na świeżym powietrzu, wiejskie boiska itp.
- 1.4.5. Jest kilka „arkuszy” złożonych przez Parafie, a dotyczą remontu zabytkowych kościołów.
- 1.4.6. Chęć propagowania historii w formie wydawnictw, tablic, imprez ale też przywracania symboli związanych z historią danej miejscowości obszaru potwierdza konieczność zaplanowania takich działań.
- 1.4.7. Jest duże zainteresowanie tworzeniem nowych podmiotów gospodarczych oraz rozwojem już istniejących.
- 1.4.8. Wiele „Arkuszy pomysłów” dotyczyło chęci organizacji imprez integracyjnych, rekreacyjnych lub kulturalnych dla mieszkańców obszaru;
- 1.4.9. Zadeklarowano chęć uzyskania wsparcia na rzecz rozwoju podmiotów ekonomii społecznej.
- 1.4.10. Chęć skorzystania ze środków na rozwój działalności przedłożyli rolnicy, którzy chcą wytwarzać z własnych produktów soki i inne produkty spożywcze.

1.5. Wnioski z punktu konsultacyjnego w biurze LGD:

- 1.5.1. Jest duże zainteresowanie rozbudową ogólnodostępnej infrastruktury na wsi, szczególnie tam gdzie tylko częściowo remontowano lub niewystarczająco wyposażano takie obiekty;
- 1.5.2. Wiele konsultacji dotyczyło możliwości organizowania imprez sportowych, kulturalnych, rekreacyjnych.
- 1.5.3. Przedstawiciele organizacji pozarządowych wnioskowali o szkolenia społecznych liderów – kobiet, ponieważ ta forma procentuje zaangażowaniem i współpracą kobiet w różnych wioskach.
- 1.5.4. Zainteresowanie ławeczkami informacyjnymi, questami, które propagują historie miejscowości potwierdzają konieczność inwestycji w takie działania.
- 1.5.5. Zdarza się, że niezadawalające jest wykorzystanie niektórych świetlic wiejskich wyremontowanych ze środków PROW 2007 – 2013, potwierdza to potrzebę aktywizowania miejscowych społeczności z wykorzystaniem zmodernizowanych już wcześniej obiektów.

Tabela nr 7. Matryca problemów (przyczyny, problemy, skutki)

Skutek	Problem główny	Przyczyna
– udział w imprezach sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych „stałej” grupy uczestników	Niska aktywności społecznej w zakresie kultur, sportu i rekreacji społeczności obszaru LGD	<ul style="list-style-type: none"> – brak środków na prawidłowe wykorzystanie potencjału świetlic wiejskich, – brak zaangażowania mieszkańców w aktywność społeczną w świetlicach wiejskich, – niewystarczający poziom więzi społecznych,

<ul style="list-style-type: none"> - niski udział osób „nowych” w imprezach - niski udział w imprezach na naszym obszarze mieszkańców ościennych gmin 		<ul style="list-style-type: none"> - słaby przekaz informacji o organizowanych przedsięwzięciach w miejscowościach obszaru, - zbyt niska aktywność działań łączących pokolenia (m.in. szkolenia z zakresu obsługi komputera, rękodzieło, spotkania kulinarne) - brak zróżnicowanej oferty udziału w imprezach kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych,
<ul style="list-style-type: none"> - niska świadomość mieszkańców o walorach lokalnych obszaru; - słaby rozwój turystyki, szczególnie „weekendowej” i „na trasie” - niski udział w imprezach na naszym obszarze mieszkańców ościennych gmin 	<p>Słabo wypromowane walory turystyczne rekreacyjne i kulturowe obszaru LGD</p>	<ul style="list-style-type: none"> - słabe informowanie i popularyzowanie dziedzictwa lokalnego, w tym historii obszaru, - brak inwestycji w obiekty zabytkowe wymagające renowacji lub prac konserwatorskich, - brak kompleksowej informacji o ofercie turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej na terenie obszaru LGD - niewystarczająca lub wymagająca przebudowy infrastruktura rekreacyjna, turystyczna, sportowa i kulturalna ogólnodostępna i komercyjna - słabo wykorzystane niestandardowe formy poznawania historii miejscowości (gry terenowe, questy itp.)
<ul style="list-style-type: none"> - brak zaangażowania nowych osób w działania społeczne, - niski poziom integracji mieszkańców szczególnie wynikający z rozbudowy jednorodzinnej nie związanej z produkcją rolniczą. - zniechęcenie i wypalenie osób działających społecznie 	<p>Niewykorzystanie kapitału społecznego mieszkańców obszaru LGD</p>	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczające działania aktywizujące mieszkańców obszaru, - brak odpowiedniej bazy lokalowej dla działań integracyjnych i aktywizujących, - brak wsparcia dla lokalnych liderów, - brak pomocy dla organizacji pozarządowych - niekonsekwencja w działaniu i realizacji planów (słomiany zapal) miejscowych społeczników, - słaba integracja mieszkańców.
<ul style="list-style-type: none"> - brak zaufania pomiędzy mieszkańcami - niedostateczny i nierównomierny rozwój obszarów 	<p>Niski poziom współpracy lokalnych organizacji pozarządowych na obszarze LGD</p>	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczające wsparcie dla organizacji pozarządowych, - za niskie zaangażowanie osób pracujących w organizacjach pozarządowych oraz mieszkańców - brak współpracy między organizacjami pozarządowymi, - słabe wykorzystanie potencjału doświadczenia osób starszych, - niezdrowa rywalizacja lokalna, - słabe wykorzystanie potencjału (energii i wiedzy młodzieży).
<ul style="list-style-type: none"> - zaśmiecone lasy i pobocza spalanie śmieci w domowych piecach CO; - nieprzestrzeganie zasad ochrony środowiska w działalności podmiotów 	<p>Niski poziom wiedzy z zakresu ochrony środowiska i odnawialnych źródeł energii</p>	<ul style="list-style-type: none"> - brak edukacji mieszkańców w zakresie kultury osobistej i ochrony środowiska oraz odpowiedzialności za dobro wspólne – środowisko naturalne i klimat.

gospodarczych, – niski poziom inwestycji wykorzystujących odnawialne źródła energii.		
– niskie dochody mieszkańców, – niewystarczająca ilość miejsc pracy, – niedocenywanie wartości produktów lokalnych	Zbyt niski poziom przedsiębiorczości oparty o lokalne zasoby	– brak zorganizowanego rynku zbytu na produkty lokalne, – skomplikowane procedury w dostępie środków finansowych na wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy, – niskie dochody mieszkańców, – migracja młodych i wykształconych ludzi, – zbyt mała ilość miejsc pracy oraz zły stan techniczny infrastruktury sprzyjającej prowadzeniu i podejmowaniu działalności gospodarczej, – brak miejsc lub utrudniony dostęp do pracy dla grup defaworyzowanych (mężczyźni 55+, młode kobiety - treść LSR przed październikiem 2017r.), – emigracja i migracja zarobkowa, – niewystarczająco rozwinięta baza gastronomiczna i noclegowa dla turystów, – słabo rozwinięty sektor usług i drobnej wytwórczości na terenach wiejskich, – niedostateczne wykorzystanie możliwości innowacyjnych przez podmioty gospodarcze.
– słaby rozwój turystyki na obszarze LGD	Niska znajomość przez mieszkańców walorów historycznych, przyrodniczych i kulturowych obszaru oraz słabo przygotowana oferta turystyczna obszaru LGD	– brak zintegrowanej oferty turystycznej obszaru, – brak zintegrowanego systemu informacji turystycznej, kulturalnej i sportowej, – niska znajomość przez mieszkańców walorów historyczno – kulturowych obszaru, – niewystarczająca infrastruktury kulturalnej.

3. Diagnoza – opis obszaru i ludności

3.1. Opis położenia, uwarunkowań przyrodniczych i historycznych obszaru LGD

3.1.1. Położenie

Obszar LGD położony jest na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych. Atutem obszaru jest jego dobra dostępność komunikacyjna — zarówno drogowa, jak i kolejowa. Obszar posiada gęstą sieć dróg — do najważniejszych należą drogi krajowe: nr 15 Trzebnica – Ostróda, nr 11 Poznań – Bytom oraz autostrada A2 Świecko – Warszawa i drogi wojewódzkie: nr 432 Leszno – Września, nr 441 Miłosław – Borzykowo, nr 442 Września – Kalisz, nr 466 Słupca – Pyzdry. Jednocześnie przez obszar LGD przebiegają linie kolejowe łączące analogicznie jak trasa A-2, Berlin z Moskwą, oraz Śląsk z Gdańskiem. Duży ruch samochodów robi się coraz bardziej uciążliwy dla mieszkańców terenów wiejskich. Z dróg korzystają powszechnie mieszkańcy, którzy dojeżdżają do pracy i szkoły do większych ośrodków miejskich.

Dobry dojazd do naszych miasteczek i wsi powoduje, że chętnie odwiedzają nas mieszkańcy dużych ośrodków miejskich (Poznań, Września, Jarocin, Środka Wlkp., Gniezno) na weekend lub popołudnia w celach rekreacyjnych i wypoczynkowych. Najslabszym elementem komunikacji naszego obszaru, poza koniecznością

remontu dróg, budową ścieżek rowerowych i ograniczonymi połączeniami kolejowymi z Gniezmem i Jarocinem jest mała ilość połączeń autobusowych, szczególnie w dni wolne od nauki szkolnej.

3.1.2. Uwarunkowania przyrodnicze

Obszar LGD położony jest w pasie Wielkich Dolin, w jego zachodnio-środkowej części zwanej Pojezierzem Wielkopolskim. Rzeźba terenu ma charakter nizinny, urozmaicony krawędzią pradoliny Warty oraz szerokimi dolinami rzek: Wrześnicy (prawy dopływ Warty) i Małej Wrześnicy, Strugi Rudnik, Miłosławki i Lutyni. Obszar LGD w sposób harmonijny łączy się z sąsiednimi obszarami przyrodniczymi. Na wschodzie tym łącznikiem jest obszar Nadwarciańskiego Parku Krajobrazowego, który obejmuje zalewową dolinę Warty. W kierunku południowym naturalnym łącznikiem są kompleksy leśne m. in. dawnej puszczy pyzdrowskiej wchodzące w skład Pyzdrowskiej Strefy Chronionego Krajobrazu. Na zachodzie łącznikiem jest dolina Warty oraz obszar Żerkowsko - Czeszewskiego Parku Krajobrazowego ze Szwajcarią Żerkowską, tereny te ze względu na krajobraz przypominają obszary podgórskie. Na północy rozciąga się obszar chronionego krajobrazu „Dolina Cybiny w Nekielce”

Na terenie LGD znajdują się następujące ciek wodne: Warta, Kanał Kołaczkowski, Kanał Miłosławski (Miłosławka), Wrześnica i Proсна, Lutynia i w niewielkim fragmencie Cybina oraz większe rowy melioracji podstawowej. Warta przepływa przez gminę Pyzdry, Kołaczkowo, Miłosław, Żerków i Nowe Miasto nad Wartą na odcinku ok. 40 km.

Warta i Proсна i częściowo Wrześnica wykorzystywane są na rekreację i turystykę kajakową. Na Warcie coraz więcej obserwuje się większe jednostki pływające np. barki. Warta na środkowym odcinku jest częścią Wielkiej Pętli Wielkopolski, co dodatkowo może mieć wpływ na rozwój turystyki kajakowej i wypoczynku np. na barkach.

W wykorzystaniu Warty jako miejsca aktywnego wypoczynku pomaga fakt zlokalizowania przystani rzecznej w Pyzdrach i portu rzecznej w Nowym Mieście nad Wartą, trzech przepraw promowych w Nowej Wsi Podgórznej, Czeszewie i Dębnie oraz 4 sezonowe pomosty w Spławiu, Pogorzelic, Czeszewie i Orzechowie. Dodatkowym ważnym elementem rozwoju rekreacji na rzekach naszego obszaru są wypożyczalnie sprzętu wodnego: kajaków, pontonów, łódek.

Na obszarze LGD nie ma jezior. Natomiast są zbiorniki, stawy i starorzecza, które lokalnie wykorzystywane są przez licznych wędkarzy. Na terenie gminy Miłosław powierzchnia stawów rybnych wynosi 190,97 ha i tylko w tej gminie mogą być elementem rozpoznawalnym i wyróżniającym gminę, ponieważ tutaj prowadzona jest wysoko specjalistyczna hodowla ryb słodkowodnych w tym karpia zwanego powszechnie miłosławskim. Nowym zjawiskiem na naszym obszarze są wyrobiska po żwirowniach, które mają nadany kierunek rekultywacji w kierunku rolniczym, stanowią one potencjalne, atrakcyjne miejsca rekreacji, szczególnie wędkowania.

Najwięcej lasów znajduje się w gminach: Pyzdry, Miłosław i Nekla a najmniej w gminach: Kołaczkowo, Września, Żerków i Nowe Miasto nad Wartą. Średnia lesistość obszaru LGD to 18,34 %. Gospodarką leśną na naszym terenie zajmują się Nadleśnictwa w Groźcu, Jarocinie i Czarniejewie. Rozległe kompleksy leśne sprzyjają rozwojowi gospodarki łowieckiej.

W Czeszewie znajdują się Ośrodek Edukacji Leśnej prowadzony przez Nadleśnictwo Jarocin, ośrodek posiada ciekawą ofertę dla dzieci i młodzieży.

Na obszarze LGD znajdują się cztery tereny objęte ochroną NATURA 2000:

Obszar ochrony ptaków tzw. obszar ptasi – Dolina Środkowej Warty – PLB300002, oraz trzy obszary ochrony siedlisk wyjątkowo cennych: Grądy w Czarniejewie – PLH300049, Lasy Żerkowsko- Czeszewskie – PLH300053 i Ostoja Nadwarciańska – PLH300009. Tereny naturowe w dużej części pokrywają się z wcześniejszymi formami ochrony przyrody z parkami krajobrazowymi i tak na naszym terenie są dwa parki: Żerkowsko - Czeszewski Park Krajobrazowy i Nadwarciański Park Krajobrazowy. Nadzór na Parkami i aktywną edukację na temat przyrody objętej tą formą ochrony prowadzą pracownicy Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego. Poza tym na terenie naszego LGD znajdują się trzy obszar chronionego krajobrazu: „Dolina Cybiny w Nekielce”, „Szwajcaria Żerkowska” i „Pyzdrowski obszar chroniony”.

Potencjał przyrodniczy jest ciągle niedostatecznie wykorzystany w rozwoju turystyki, szczególnie na terenie gmin: Żerków, Nowe Miasto nad Wartą, Pyzdry i Miłosław. Istniejące tu uwarunkowania przyrodniczo-geograficzne tworzą korzystne warunki dla rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej obszaru. Wymaga to jednak podjęcia wysiłku w celu przygotowania atrakcyjnej oferty turystycznej.

Zwiększenie ruchu turystycznego jest na razie niemożliwe ze względu na skromną bazę noclegową, która liczy około 640 miejsc noclegowych, z czego ponad 300 znajduje się w jednym obiekcie (Mickiewiczowskim Centrum Turystyki). Pozostałe miejsca zapewnia kilkanaście gospodarstw agroturystycznych, 5 hoteli i 4 schroniska turystyczne.

Obszar LGD jest miejscem o atrakcyjnych walorach przyrodniczych i kulturowych.

Szlaki turystyczne przebiegające przez obszar LGD wymagają inwentaryzacji oraz oznakowania. Do głównych szlaków turystycznych należy zaliczyć:

Szlaki rowerowe:

- szlaki regionalne:
 - Nadwarciański Szlak Rowerowy,
 - Transwielkopolska Trasa Rowerowa

- szlaki lokalne:
 - Żerkowsko-Czeszewska „Ósemka”
 - osadnictwa olęderskiego w gminie Nekla
 - zielony: Września – Pyzdry
 - zielony: Września – Grzybowo
 - żółty: Września – Nowa Wieś Podgórna
 - czarny: Bardo – Września – Graby
 - czerwony: Żerków – Czeszewo – Żerków
 - czarny Miłosław – Czeszewo – Żerków
 - czerwony: Miłosław – Czeszewo – Dębno – Żerków
 - czarny: Miłosław – Winna Góra – Czeszewo – Śmiełów – Żerków

Do projektowanych szlaków rowerowych należy zaliczyć przede wszystkim *Pierścień powiatu wrzesińskiego*.

14 szlaków pieszych i 3 szlaki kajakowe po Warcie i Prośnie

W Białobrzegu turyści mogą odwiedzić Chatkę Ornitologa PTTK (baza turystyki kwalifikowanej) oferującą organizację ognisk, spacerów po Nadwarciańskim Parku Krajobrazowym, obserwację ptactwa, grzybobrania, spływy kajakiem, wędkowanie.

Innym ośrodkiem turystycznym jest schronisko młodzieżowe w Żerkowie, które może być dobrą bazą wypadowa do wędrówek po Żerkowsko- Czeszewskim Parku Krajobrazowym.

Na terenie obszaru istnieją korzystne warunki do wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym:

- energii wiatru — teren powiatu wrzesińskiego należy do II strefy wietrzności
- energii geotermalnej — powiat wrzesiński położony jest w szczecińsko-łódzkim okręgu geotermalnym
- biomasy — ze względu na znaczny udział użytków rolnych i produkcji rolniczej
- energii słonecznej — obszar należy do II strefy promieniowania słonecznego
- energii wody — oparta m.in. o potencjał rzeki Warty i jej dopływów

Obecnie na terenie obszaru LGD korzysta się z energii odnawialnej pochodzącej z elektrowni wiatrowych, znajduje się kilkanaście elektrowni wiatrowych.

Na naszym terenie nie jest prowadzona działalność w zakresie wykorzystywania energii z promieniowania słonecznego. Kolektory słoneczne występują na prywatnych budynkach, ale brakuje ich ewidencji. Nie występują instalacje energetyki wodnej, geotermalnej, ani elektrownie wykorzystujące biomasę.

3.1.3. Uwarunkowania historyczne

Historia 7 gmin jest bogata. W dużym stopniu jest ona zdeterminowana dawnymi granicami zaborów, osadnictwem olęderskim, trzema religiami: katolicką, żydowską i ewangelicką, zrywami powstańczymi lub prehistorycznymi śladami osadnictwa. Ośrodkami, które wiodą prym w badaniu, zachowaniu i popularyzowaniu wiedzy o historii obszaru są: Muzeum Pierwszych Piastów – Gród w Grzybowie, Muzeum im. Dzieci Wrzesińskich we Wrześni, Muzeum Regionalne w Pyzdrach, oddział Muzeum Narodowego w Poznaniu – Muzeum im. Adama Mickiewicza w Śmiełowie, Izba pamięci Wł. Reymonta w Kołaczku i prywatne zbiory regionalne wsi wielkopolskiej w Żydowie oraz Izba Pamięci Mickiewiczowskiego Parku Kulturowego w Lubini Małej gm. Żerków. Bogactwo zabytków, w tym sakralnych, dworów, pałaców, nieczynnych już cmentarzy i innych świadczy o znaczeniu miejscowości i rodów szlacheckich w historii wielkopolski. Najczęściej te obiekty wymagają renowacji, która jest pilna i niezbędna do upowszechniania historii naszego obszaru.

Ważnym elementem upowszechniania wiedzy o przeszłości jest Szlak Osadnictwa Olęderskiego w gm. Nekla i publikacji na temat olędrów w dawnej puszczy pyzdrowskiej realizowane przez Lokalną Organizację Turystyczną "Puszcza Pyzdrowska".

Najwięcej obiektów zabytkowych znajduje się na terenie gminy Września – zarówno pod względem zabytków architektury, jak i parków oraz cmentarzy. Z kolei najmniej zabytków posiada gmina Nekla. Należy zauważyć, że najcenniejsze zabytki nieruchome znajdują się we Wrześni, Pyzdrach oraz Miłosławiu. Układy urbanistyczne tych miast zostały wpisane do rejestru zabytków. Najbardziej wartościowe są:

- Kościół farny we Wrześni wraz z wyposażeniem,
- Kościół farny i klasztor w Pyzdrach wraz z wyposażeniem,
- Kościół w Żerkowie i Lgowie
- liczne kościoły drewniane na obszarze LGD.

3.1.4. Wnioski wynikające z opisanego potencjału związanego z położeniem, przyrodą i historią obszaru

- 1.1 W związku z małą odległością od aglomeracji miejskich oraz dobrym dojazdem na nasz obszar mieszkańcy dużych miast nie muszą odbywać dalekich podróży chcąc aktywnie odpocząć na naszym terenie.**
- 1.2. Obszar LGD może być atrakcyjny dla tzw. turysty weekendowego, który szuka możliwości niedalekiego wyjazdu na weekend aby odpocząć.**
- 1.3. Innym rodzajem turysty będzie tzw. „turysta na trasie”, który będąc w dłuższej podróży szuka ciekawych miejsc do zobaczenia, szczególnie zabytków na trasie swojej podróży.**
- 1.4. Obszar LGD to teren nizinny z niewielką częścią pagórków (w okolicach Żerkowa), cechuje się licznymi walorami krajobrazowymi. Ukształtowanie terenu sprzyja rozwojowi rekreacji i turystyce pieszej, rowerowej i kajakowej.**
- 1.5. Liczne formy ochrony krajobrazu, siedlisk i ptaków świadczą o tym, że jest to teren ciekawy i warty poznania dla turystów i mieszkańców. Przy rozwijaniu się infrastruktury rekreacyjnej na tych terenach, należy tak skanalizować ruch turystyczny aby ochronić tereny najcenniejsze przyrodniczo przed bezmyślną ingerencją ludzi. W tym celu konieczne jest oznakowanie szlaków rowerowych na obszarze LGD, a szczególnie na terenach cennych przyrodniczo.**
- 1.6. Ważnym elementem powinna być edukacja mieszkańców ale przede wszystkim dzieci i młodzieży realizowana w oparciu o współpracę szkół ponadpodstawowych, Nadleśnictw i Parków Krajobrazowych. Niniejsza edukacja powinna być poświęcona poznaniu najcenniejszych elementów ekosystemu objętych ochroną systemową.**
- 1.7. Na terenie obszaru są wyznaczone liczne lokalne szlaki rowerowe dla lepszego wykorzystania wskazane jest połączenie ich z regionalnymi szlakami rowerowymi z sąsiednich obszarów.**
- 1.8. Koniecznym jest wsparcie istniejącej bazy noclegowej i podmiotów gastronomicznych aby podnieść ich standardy lub tworzyć nowe, co jest niezbędne do rozwoju oferty turystycznej wykorzystującej potencjał przyrodniczy obszaru i lokalne zasoby.**
- 1.9. Wskazany jest zachęcanie do wykorzystania źródeł energii odnawialnej w działalności gospodarczej i funkcjonowaniu infrastruktury ogólnie dostępnej dla mieszkańców.**
- 1.10. Koniecznym jest popularyzowanie turystyki i rekreacji rowerowej na celu kreowanie mody na zdrowy styl życia oraz upowszechniania idei wykorzystania roweru, jako środka komunikacji bezemisyjnej, co jest wskazane w czasie zatrzymania zmian klimatycznych.**
- 1.11. Liczne zabytki wymagają renowacji, w tym także kościoły jako nieliczne pozostałości dawnej świetności miejscowości.**
- 1.12. Wiele wydarzeń i miejsc, szczególnie w małych miejscowościach wymaga profesjonalnego opracowania historycznego.**
- 1.13. Bogata historia naszego obszaru wymaga upowszechnienia i powinna być wykorzystana do budowania dumy mieszkańców z miejsca, w którym żyją oraz do promocji danej gminy i naszego obszaru;**
- 1.14. Promocja największych miejscowości w naszym obszarze powinna być oparta o historię okolicy m.in. przez organizowanie cyklicznych imprez promujących rozpoznawalne wydarzenia lub postacie historyczne związane z daną miejscowością:**

- Września – Piknik edukacyjny, popularyzujący historię państwa Piastów organizowany w Rezerwacie Archeologicznym Gród w Grzybowie;
- Kołaczkowo – Rajd Reymontowski – rajd rowerowy popularyzujący życie i twórczość Władysława Reymonta żyjącego w Kołaczku;
- Miłosław – Dni Jakubowe w Miłosławiu, promocja drogi św. Jakuba na naszym obszarze;
- Żerków – „Zajazdy” w Śmielowie, imprezy związane z pobytem A. Mickiewicza w Śmielowie;
- Nekla – Śladami Nekielskich Olędrów - przedsięwzięcia popularyzujące osadnictwo olęderskie na terenie gminy Nekla.
- Pyzdry – „Wystrzałowe Pyzdry”- impreza upowszechniająca historię Pyzdr, a szczególnie użycie po raz pierwszy na ziemiach Polski broni palnej w 1383r.

3.2. Opis społeczno-gospodarczy obszaru

Obszar LGD zamieszkuje (według stanu na 31.12.2013r.) **66 480** osób. W roku 2015 do Lokalnej Grupy Działania została przyjęta Gmina Nekla, Żerków i Nowe Miasto nad Wartą. W Lokalnej Strategii Rozwoju uwzględniono dane bazowe wszystkich 7 gmin.

W latach 2007-2013 średnia liczba mieszkańców objętych LSR w województwie wielkopolskim wynosiła 61 tys mieszkańców, natomiast do realizacji LSR „Z Nami Warto” na lata 2014-2020 liczba ludności jest wyższa od średniej wojewódzkiej, ponieważ obejmuje ponad 66 tys. mieszkańców.

3.2.1. Określenie grup defaworyzowanych

Tabela nr 9. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Jednostka terytorialna	ogółem
	2013
	%
Żerków (3)	9,2
Kołaczkowo (2)	12,0
Miłosław (3)	10,9
Nekla (3)	6,3
Pyzdry (3)	11,2
Września (3)	9,5
Nowe Miasto nad Wartą (2)	10,4
Województwo wielkopolskie	6,6

Średni udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na obszarze LGD wynosi 9,9 % i jest wyższy niż liczba bezrobotnych w relacji do liczby osób w wieku produkcyjnym w województwie wielkopolskim, który stanowi 6,6 %.

Pierwsze określenie grup defaworyzowanych, czyli takich, którym na terenie naszego obszaru jest najtrudniej znaleźć pracę nastąpiło na pierwszym spotkaniu zespołu inicjatywnego w dniu 10.04.2015r. W wyniku dyskusji uznano, że najtrudniej znaleźć pracę jest kobietom, szczególnie młodym matkom, które chcą wrócić do pracy po urodzeniu dziecka oraz mężczyznom 55 +. Potwierdzają to dane z GUS-u.

Tabela nr 10. Bezrobocie z podziałem na płeć i wiek

Jednostka terytorialna	Wiek	Płeć	Lata	Jednostka miary	Wartość
Powiat jarociński	24 lata i mniej	mężczyźni	2013	osoba	389
Powiat jarociński	24 lata i mniej	kobiety	2013	osoba	508
Powiat jarociński	25 i więcej	mężczyźni	2013	osoba	1269
Powiat jarociński	25 i więcej	kobiety	2013	osoba	1448
Powiat jarociński	25-34	mężczyźni	2013	osoba	386

Powiat jarociński	25-34	kobiety	2013	osoba	617
Powiat jarociński	35-44	mężczyźni	2013	osoba	301
Powiat jarociński	35-44	kobiety	2013	osoba	439
Powiat jarociński	45-54	mężczyźni	2013	osoba	285
Powiat jarociński	45-54	kobiety	2013	osoba	263
Powiat jarociński	55 i więcej	mężczyźni	2013	osoba	297
Powiat jarociński	55 i więcej	kobiety	2013	osoba	129
Powiat wrzesiński	24 lata i mniej	mężczyźni	2013	osoba	411
Powiat wrzesiński	24 lata i mniej	kobiety	2013	osoba	646
Powiat wrzesiński	25 i więcej	mężczyźni	2013	osoba	1590
Powiat wrzesiński	25 i więcej	kobiety	2013	osoba	2109
Powiat wrzesiński	25-34	mężczyźni	2013	osoba	451
Powiat wrzesiński	25-34	kobiety	2013	osoba	828
Powiat wrzesiński	35-44	mężczyźni	2013	osoba	372
Powiat wrzesiński	35-44	kobiety	2013	osoba	557
Powiat wrzesiński	45-54	mężczyźni	2013	osoba	395
Powiat wrzesiński	45-54	kobiety	2013	osoba	499
Powiat wrzesiński	55 i więcej	mężczyźni	2013	osoba	372
Powiat wrzesiński	55 i więcej	kobiety	2013	osoba	225
Powiat średzki	24 lata i mniej	mężczyźni	2013	osoba	341
Powiat średzki	24 lata i mniej	kobiety	2013	osoba	460
Powiat średzki	25 i więcej	mężczyźni	2013	osoba	1173
Powiat średzki	25 i więcej	kobiety	2013	osoba	1484
Powiat średzki	25-34	mężczyźni	2013	osoba	376
Powiat średzki	25-34	kobiety	2013	osoba	615
Powiat średzki	35-44	mężczyźni	2013	osoba	239
Powiat średzki	35-44	kobiety	2013	osoba	386
Powiat średzki	45-54	mężczyźni	2013	osoba	284
Powiat średzki	45-54	kobiety	2013	osoba	309
Powiat średzki	55 i więcej	mężczyźni	2013	osoba	274
Powiat średzki	55 i więcej	kobiety	2013	osoba	174

Dane GUS

Powyższe dane jednoznacznie potwierdzają, że we wszystkich powiatach, w których znajdują się gminy naszego obszaru kobiety w wieku powyżej 25 lat stanowią najliczniejszą grupę bezrobotnych. Najprawdopodobniej jest to związane z macierzyństwem i szukaniem pracy w rodzinnych miejscowościach po zakończeniu studiów. Celowym będzie aktywizowanie tych kobiet poprzez organizację szkoleń, warsztatów wzmacniających ich mocne strony i umiejętność autoprezentacji, organizacji czasu oraz możliwości zakładania własnych firm.

Analizując dane dotyczące mężczyzn w wieku 55+ możemy zauważyć, że w powiecie jarocińskim, wrzesińskim i średzkim w tej grupie wiekowej jest wyższe bezrobocie wśród mężczyzn niż wśród kobiet. Można zakładać, że wiek może być barierą dla mężczyzn w nabywaniu nowych umiejętności, które będą ich atrybutem w szukaniu nowej pracy. Celem aktywizacji tej grupy będzie organizacja szkoleń np. z obsługi komputera, tak aby pomóc w nabywaniu nowych umiejętności przydatnych w pracy oraz weryfikacji predyspozycji zawodowych tych osób.

Koniecznością zastosowania Wytycznych nr 5/3/2017 w zakresie monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014 -2020 z dnia 18.08.2017r wprowadzonych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi spowodowały zmiany LSR. Niniejsze Wytyczne obowiązują LGD-y od dnia 01.09.2017r. Celem wprowadzenia wytycznych jest ujednoczenie wskaźników rezultatu i produktu realizowanych przez wszystkie LGD w Polsce. Jednym z efektów zastosowania się do przedmiotowych wytycznych jest wprowadzenie obowiązkowych grup defaworyzowanych.

Przed proponowaną zmianą w LSR do grup defaworyzowanych zaliczaliśmy:

- kobiety do 30 r. ż
- mężczyźni powyżej 55 r. ż

Po zmianie LSR do grup defaworyzowanych będziemy zaliczać:

- osoby niepełnosprawne – posiadające orzeczenia o niepełnosprawności;
- osoby bezrobotne – zarejestrowane w urzędzie pracy;
- osoby powyżej 50 roku życia;
- osoby młode do ukończenia 25 roku życia.

3.2.2. Aktywność gospodarcza

Położenie LGD „Z Nami Warto” w środkowej części Wielkopolski między takimi miastami powiatowymi jak: Września, Jarocin, Śródka Wlkp. i Gniezno oraz doskonałe połączenie komunikacyjne (usytuowanie przy głównych drogach krajowych) to atuty sprzyjające inwestowaniu na naszym obszarze. Większość podmiotów gospodarczych koncentruje się wzdłuż ważnych szlaków komunikacyjnych.

Dotatkową zachętą dla potencjalnych inwestorów mogą być różnorodnego ułatwienia w prowadzeniu działalności gospodarczej stosowane przez samorządy. W zależności od gminy może to być np. wydzielenie specjalnej strefy gospodarczej, „uzbrajanie” terenów inwestycyjnych w podstawową infrastrukturę. Do tego należy dołożyć wielkopolską zaradność aby obserwować powstawanie nowych prywatnych firm na naszym obszarze. Przykładem są dane statystyczne, które obrazują ilość nowych podmiotów sektora prywatnego w każdej gminie.

Tabela nr 11. Podmioty nowo zarejestrowane wg sektorów własnościowych

Jednostka terytorialna	Sektor prywatny - ogółem			
	2011	2012	2013	2014
	-	-	-	-
Żerków (3)	87	95	90	84
Kołaczkowo (2)	30	32	35	54
Miłosław (3)	77	75	65	66
Nekla (3)	43	66	67	75
Pyzdry (3)	54	40	41	55
Września - miasto (4)	314	360	314	293
Września - obszar wiejski (5)	118	140	132	132
Nowe Miasto nad Wartą (2)	53	57	74	51

Dane GUS

Analizując powyższe dane można zauważyć, że w gminie Kołaczkowo i Nekla systematycznie przybywa nowo zarejestrowanych firm prywatnych. Natomiast w gminach Żerków, Miłosław i w Nowym Mieście w roku 2014 zarejestrowano nowych firm prywatnych mniej niż w 2011r. W gminie Pyzdry i Września obserwujemy zróżnicowaną ilość nowych podmiotów prywatnych w latach 2011 – 2014. Najważniejszym jest fakt, że corocznie powstają nowe firmy i potwierdza to potrzebę wspierania sektora prywatnego gospodarki.

Tabela nr 12. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą za rok 2013

Jednostka terytorialna	Lata	Wartość
Żerków - miasto	2013	208
Żerków - obszar wiejski	2013	459
Kołaczkowo	2013	341
Miłosław - miasto	2013	322
Miłosław - obszar wiejski	2013	331
Nekla - miasto	2013	330
Nekla - obszar wiejski	2013	273
Pyzdry - miasto	2013	287
Pyzdry - obszar wiejski	2013	181
Września - miasto	2013	3177
Września - obszar wiejski	2013	1175
Nowe Miasto nad Wartą	2013	526

Cechą charakterystyczną obszaru LGD jest duża liczba jednoosobowych podmiotów gospodarczych. Warto zauważyć, że w dwóch gminach miejsko - wiejskich więcej podmiotów gospodarczych prowadzonych przez osoby fizyczne powstało na terenach wiejskich w gminach Miłosław i Żerków. Natomiast w Nekli, Pyzdrach i Wrześni więcej powstaje podmiotów gospodarczych w miastach.

3.2.3. Migracja mieszkańców

Tabela nr 13. Migracja na obszarze działania LGD w 2013 roku

Jednostka terytorialna	Kierunki migracji	Płeć	Lata	Jednostka miary	Wartość
Żerków - miasto (4)	saldo migracji	ogółem	2013	osoba	-18
Żerków - obszar wiejski (5)	saldo migracji	ogółem	2013	osoba	-25
Nowe Miasto nad Wartą (2)	saldo migracji	ogółem	2013	osoba	-50
Kołaczkowo (2)	saldo migracji	ogółem	2013	osoba	-27
Miłosław - miasto (4)	saldo migracji	ogółem	2013	osoba	-7
Miłosław - obszar wiejski (5)	saldo migracji	ogółem	2013	osoba	-43
Nekla - miasto (4)	saldo migracji	ogółem	2013	osoba	4
Nekla - obszar wiejski (5)	saldo migracji	ogółem	2013	osoba	19
Pyzdry - miasto (4)	saldo migracji	ogółem	2013	osoba	-10
Pyzdry - obszar wiejski (5)	saldo migracji	ogółem	2013	osoba	-23
Września - miasto (4)	saldo migracji	ogółem	2013	osoba	36
Września - obszar wiejski (5)	saldo migracji	ogółem	2013	osoba	15

Dane GUS

Analiza danych tabelarycznych jednoznacznie określa kierunek przemieszczania się ludności, są to gminy Września i Nekla. W pozostałych gminach wyraźnie ubywa mieszkańców, najwięcej z terenów wiejskich gminy Nowe Miasto nad Wartą, Żerków, Miłosław i Pyzdry. Można zakładać, że jest to ścisły związek z ofertą pracy w gminie Września i Nekla (tutaj znaczenie może mieć najbliższa odległość do Poznania). Rozwój gmin: Września i Nekli spowodowany jest też napływem ludności, co będzie miało znaczenie dla rozwoju wsi, szczególnie tych najbliższych zlokalizowanych miasta: Nekli i Wrześni, ponieważ tam najwięcej jest terenów przekształcanych pod zabudowę jednorodziną.

3.2.4. Rozwój sektora ekonomii społecznej

Na terenie obszaru LGD „Z Nami Warto” w ramach sektora ekonomii społecznej, działają podmioty z sektora podmiotów o charakterze integracyjnych, które m.in. umożliwiają reintegrację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym tj. Zakłady Aktywności Zawodowej, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Centra Integracji Społecznej, Kluby Integracji Społecznej. Formy te nie są przedsiębiorstwami społecznymi ale mogą przygotowywać do prowadzenia pracy w przedsiębiorstwie społecznym. Wymienić tu należy:

- Warsztaty Terapii Zajęciowej prowadzone przez samorząd gminy Miłosław w Czeszewie;
- Warsztaty Terapii Zajęciowej prowadzone przez stowarzyszenie w Rudzie Komorskiej;
- Warsztaty Terapii Zajęciowej we Wrześni prowadzone przez samorząd gminy Września;
- Zakład Aktywności Zawodowej w Żerkowie prowadzone przez samorząd gminy Żerków
- Centrum Integracji Społecznej w Nekli powołane przez stowarzyszenie „Pomocna Dłoń” z Nekli

3.2.5. Aktywność społeczna mieszkańców

Na obszarze LGD „Z Nami Warto” na koniec 2013 roku było zarejestrowanych 212 organizacji pozarządowych, w tym:

- 130 stowarzyszeń, w tym 32 Ochotnicze Straże Pożarne
- 14 stowarzyszeń zwykłych

- 13 fundacji
- 20 klubów sportowych
- 47 uczniowskich klubów sportowych

Przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie we Wrześni działa Forum Organizacji Pozarządowych Powiatu Wrzesińskiego. W jego strukturach funkcjonuje 19 stowarzyszeń i fundacji. Jedną z form dofinansowania działalności organizacji pozarządowych są otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych, co sprawdza się we wszystkich gminach.

Zauważamy, że duża ilość istniejących organizacji pozarządowych działa okazjonalnie i specjalizują się w działaniach na rzecz określonej grupy społecznej. Słabą stroną jest niska współpraca stowarzyszeń między sobą, co potwierdza niewielkie zaangażowanie ich w Forum Organizacji Pozarządowych. Obserwujemy, że coraz liczniej mieszkańcy obszaru uczestniczą w różnorodnych działaniach proponowanych przez samorządy i lokalne stowarzyszenia. Sprzyjają temu liczne imprezy kulturalne, rekreacyjne i sportowe. Jednak trudno mówić o społeczeństwie obywatelskim na naszym obszarze.

Chcielibyśmy współpracować z istniejącymi organizacjami pozarządowymi i lokalnymi liderami aby wspierać ich w działaniu, pomagać w formalno - prawnym prowadzeniu stowarzyszenia lub fundacji.

Podejście LEADER powinno być potraktowane jako okazja do aktywizowania mieszkańców, najłatwiej uzyskać to w sferze kultury, sportu i rekreacji, co docelowo ma prowadzić do kształtowania się społeczeństwa obywatelskiego, w którym mieszkańcy wpływają na sprawy lokalnej społeczności.

Dla osiągnięcia tego celu potrzebne są jednak mające odpowiedni standard, dobrze wyposażone obiekty społeczno - kulturalne i sportowo - rekreacyjne oraz wsparcie i edukacji organizacji pozarządowych.

Tabela nr 14. Ośrodki wspierające aktywność mieszkańców obszarów

Wyszczególnienie	Kołaczkowo	Miłosław	Pyzdry	Nekla	Żerków	Nowe Miasto nad Wartą	Września (obszar wiejski)
Świetlice wiejskie	12	3	11	3	17	10	25
Świetlice środowiskowe, w tym socjoterapeutyczne	0	0	4	3	5	1	15

Stan na 30.06.2015 r., informacje z gmin

3.2.6. Aktywność rekreacyjno- sportowa mieszkańców obszaru

Tabela nr 15 -Baza sportowo - rekreacyjna

Wyszczególnienie	Kołaczkowo	Miłosław	Pyzdry	Nekla	Żerków	Nowe Miasto nad Wartą	Września (obszar wiejski)
Kryta pływalnia	0	0	0	0	0	0	0
Basen odkryty	0	1	0	0	1	0	0
Boiska sportowe ogólnodostępne	12	4	6	7	9	7	15
Place zabaw	12	16	13	11	12	13	29
Korty tenisowe	1	1	1	0	2	2	1
Sale gimnastyczne ogólnodostępne	2	2	5	3	4	5	5
Wypożyczalnia sprzętu wodnego	0	2	3	0	4	0	0

Wyszczególnienie	Kołaczkowo	Miłosław	Pyzdry	Nekla	Żerków	Nowe Miasto nad Wartą	Września (obszar wiejski)
Oznakowane szlaki rowerowe (w km)	2	66,8	61,9	37	70	14	0
Oznakowane szlaki do Nording Walking	0	0	0	0	0	28,6	0
Siłownie na wolnym powietrzu	0	0	0	1	2	0	0
Przystanie na Warcie, w tym pomosty sezonowe	1 pomost	2 pomost	1 przystań	0	1 pomost	1port rzeczny	0
Wypożyczalnie rowerów	1	0	0	0	1	1	0
Wyznaczone ale nie oznakowane trasy rowerowe (w km)	8 + 13	0	65	0	15	0	10

stan na 30.06.2015 r., informacje z gmin

Na obszarze LGD istnieje rozbudowana baza sportowo - rekreacyjna sprzyjająca podejmowaniu przez mieszkańców obszaru aktywności sportowej i rekreacyjnej.

W roku 2013 na terenie obszaru istniało 20 klubów sportowych (KS) oraz 47 Uczniowskie Kluby Sportowe (UKS). Główna oferta istniejących klubów skierowana jest do dzieci i młodzieży. Kluby działające na terenie obszaru LGD reprezentują różne dyscypliny sportowe m.in.: jeździectwo, karate, tenis, tenis stołowy, kolarstwo, hokej, piłka nożna, piłka ręczna, piłka siatkowa, siatkówka plażowa, koszykówka, szachy.

Na terenie obszaru LGD odbywa się wiele cyklicznych imprez sportowych i rekreacyjnych wykorzystujących istniejącą bazę sportowo - rekreacyjną. Ze spotkań z mieszkańcami wiemy, że istniejące obiekty sportowe w wielu miejscowościach wymagają remontu, ponieważ są przestarzałe i nie spełniają wymaganych standardów.

3.2.7. Aktywność kulturalna mieszkańców

Mieszkańcy obszaru LGD mogą korzystać z bogatej infrastruktury kultury, do której należą muzea, kino, biblioteki, domy kultury. Świetlice wiejskie wykorzystywane są na organizację imprez kulturalnych na terenach wiejskich.

Wyróżnia się wiele cyklicznych imprez kulturalnych o zasięgu powiatowym lub ponadlokalnym. Do najważniejszych z nich zaliczyć można m.in.:

- Koncert w kościele poewangelickim w Miłosławiu,
- uroczystość wręczenia Ogólnopolskiej Literackiej Nagrody Kościelskich w Miłosławiu
- Kino Konesera, Muzyka Konesera,
- Ogólnopolski Festiwal Filmowy Prowincjonalia,
- Wrzesiński Weekend Muzyczny,
- Wianki w gminach: Nekla i Pyzdry, Nowe Miasto nad Wartą,
- Zgrzytowisko – festiwal dźwięków wszelakich,
- Alternatywny Bash w gminie Nekla,
- Grzybowski Turniej Wojów – impreza dotycząca życia w słowiańskim grodzie,
- spotkania z pisarzami, aktorami, podróżnikami organizowane przez Biblioteki w każdej gminie obszaru,
- Festiwal Piosenki Obcojęzycznej we Wrześni,

- Festiwal Piosenki Miłosnej we Wrześni,
- Święto Teatru na Prowincji w Psarach Polskich,
- Wojewódzki Konkurs Recytatorski im. J. Słowackiego w Miłosławiu,
- Grand Prix Polski Dance,
- Wrzesiński Kalejdoskop Literacki,
- Koncerty i wystawy w kościele poewangelickim w Nekielce

Innym ważnym aspektem aktywności kulturalnej mieszkańców obszaru oprócz uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych jest tworzenie „kultury”, należy tu wymienić chóry, orkiestry dęte, koła teatralne itp. oraz twórczość artystów amatorów. Na terenie obszaru działa 6 orkiestr dętych i kilka zespołów tanecznych. Natomiast nie ma żadnej zorganizowanej formy np. zajęć w domach kultury dla zainteresowanych dorosłych osób, które chciałyby rozwijać swoje talenty. Nie ma także żadnej promocji lokalnych artystów.

3.2.8. Wnioski wynikające z potencjału związanego z aktywnością gospodarczą, społeczną, rekreacyjno - sportową i kulturalną mieszkańców obszaru

- 2.1. Jako grupy defaworyzowane na obszarze LGD „Z Nami Warto” uznano (treść LSR przed październikiem 2017r.):
 - kobiety do 30 roku życia
 - mężczyzna w wieku 55+
- 2.2. Dla osób z grup defaworyzowanych koniecznym będzie organizowanie szkoleń, warsztatów mających na celu nauczania ich autoprezentacji w poszukiwaniu pracy, pomoc w zakładaniu podmiotu gospodarczego oraz nabywania nowych umiejętności.
- 2.3. Ważnym jest wsparcie na podmiotów oferujących opiekę nad małymi dziećmi, co może ułatwić młodym matką podjęcie pracy;
- 2.4. W aktywizacji zawodowej mężczyzn 55+ niezbędne są szkolenia/ warsztaty pozwalające im nabyć lub rozwijać umiejętności z obsługi komputera i korzystania z Internetu.
- 2.5. Najwięcej bezrobotnych jest wśród młodych kobiet ok. 25 lat, można uznać, że jest to spowodowane chęciom powrotu na rynek pracy po urodzeniu dziecka lub rozpoczęciem pracy po zakończeniu edukacji w szkołach wyższych – uznana grupa defaworyzowana na rynku pracy;
- 2.6. W grupie wiekowej 55+ dopiero zmienia się proporcja i tu więcej bezrobotnych jest wśród mężczyzn. – uznana grupa defaworyzowana na rynku pracy;
- 2.7. Obszar LGD charakteryzuje się niewystarczającą ilością ciekawej i dobrze płatnej pracy, dlatego mieszkańcy obszaru migrują za pracą do ośrodków, gdzie jest lepiej rozwinięty rynek pracy.
- 2.8. Można zaobserwować, że w każdej gminie powstają nowe firmy prywatne, potwierdza to ogólny kierunek rozwoju przedsiębiorczości w Polsce i konieczność wspierania tej grupy przedsiębiorców.
- 2.9. Konieczne jest wsparcie podmiotów ekonomii społecznej, ponieważ służą reintegracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych lub długotrwale bezrobotnych.
- 2.10. Aktywnie działające WTZ powinny być wspierane szczególnie w zakresie nabywania umiejętności przez swoich podopiecznych;
- 2.11. Dla osiągnięcia lepszych efektów działania istniejących organizacji pozarządowych potrzebne jest ich systematyczne i merytoryczne wsparcie.
- 2.12. Potrzebne jest stworzenie i rozwój miejsc integrujących społeczność lokalną m.in. świetlic wiejskich i tym podobnych;
- 2.13. Celowym jest wspierania lokalnych liderów, poprzez rozwijanie ich umiejętności organizacyjnych oraz pomoc w pozyskiwaniu środków na działalność na rzecz lokalnej społeczności;
- 2.14. Niezbędnym jest aktywizowanie mieszkańców obszaru poprzez różnorodną ofertę przedsięwzięć rekreacyjno - kulturalnych organizowanych z inicjatywy miejscowych organizacji pozarządowych;
- 2.15. Mimo rosnącego zainteresowania życiem społecznym mieszkańców, nadal brakuje wsparcia finansowo – organizacyjnego dla organizacji społecznych. Wiele inicjatyw lokalnych mogących rozszerzyć ofertę kulturalną obszaru nie jest realizowanych ze względu na brak środków i wsparcia merytorycznego;
- 2.16. Jest zainteresowanie udziałem mieszkańców obszaru w imprezach sportowych i rekreacyjnych, chociaż istniejące obiekty mogłyby być użytkowane przez większą ilość osób;
- 2.17. Należy rozbudowywać lub wyremontować bazę sportową i rekreacyjną na terenie obszaru LGD, tak aby podnieść jej standard i rozszerzyć ofertę;

- 2.18. Koniecznym jest wspieranie szczególnie imprez rekreacyjnych, których celem jest propagowanie zdrowego trybu życia, promowanie rekreacji rodzinnej i wielopokoleniowej;
 - 2.19. Na terenie obszaru LGD istnieje już sprawdzona infrastruktura rekreacyjno- sportowa ale nie zaspokaja oczekiwań mieszkańców, co powoduje konieczność inwestycji w tym zakresie;
 - 2.20. Mieszkańcy obszaru chętnie uczestniczą we wszelkiego rodzaju imprezach kulturalnych na terenie obszaru LGD;
 - 2.21. Zauważalne jest coraz większe zainteresowanie ofertą kulturalną, szczególnie wydarzeniami, które można by nazwać „duża kultura na prowincji”, przykładem mogą być koncerty, przedstawienia teatralne, wernisaże;
 - 2.22. Celowym jest wspieranie organizacji imprez kulturalnych dostępnych finansowo dla mieszkańców obszaru;
 - 2.23. Niezbędnym jest promowanie lokalnych zespołów i artystów amatorów oraz organizowanie warsztatów pozwalających wymieniać doświadczenia i rozwijać umiejętności artystyczne mieszkańców obszaru.
- 3.3. Specyfika obszaru

Na specyfikę obszaru LGD składają się:

- **Dobre warunki do rozwoju turystyki „weekendowej” lub tzw. „na trasie”**, ponieważ dobrze zachowane, mało zdegradowane i cenne przyrodniczo środowisko naturalne z rzekami Wartą i Prosną sprzyjają rozwojowi turystyki i rekreacji na obszarze LGD. Dobre połączenia komunikacyjne ułatwiają dojazd potencjalnymi klientom usług rekreacyjnych i okołoturystycznych z Wrześni, Jarocina, Środy Wlkp. i oddalonego o ok. 50 km Poznania. Lokalizacja w środkowej Wielkopolsce przy głównych trasach północ - południe i wschód - zachód powoduje, że może rozwijać się tutaj tzw. turystyka „na trasie”, tzn. u nas może zatrzymać się turysta podróżujący na dalszych trasach aby odpocząć i zwiedzić najciekawsze lokalne obiekty przejeżdżając przez nasz teren.
Na rozwój takiej specyficznej turystyki ma wpływ dobre oznakowanie i udostępnienie lokalnych zabytków oraz dobrze oznakowana z trasy oferta noclegowa i gastronomiczna. Ważnym aspektem jest ogólna ponadgminna promocja obszaru, mogą temu służyć punkty informacji turystycznej lub aktualne informatory w Internecie.
- **Bogate dziedzictwo lokalne**, ponieważ istniejące zabytki są dowodem bogatej historii obszaru, dlatego ważne jest aby były one poddawane renowacji. Innym elementem dziedzictwa lokalnego jest historia miejscowości, która powinna być upowszechniana w sposób ogólnodostępny dla mieszkańców i turystów oraz poprzez działania edukacyjne i wydawnictwa.
- **Duże zainteresowanie mieszkańców obszaru uczestnictwem w imprezach kulturalnych, rekreacyjnych lub sportowych**, ponieważ potwierdza to diagnoza wskazująca na oczekiwania mieszkańców wszystkich gmin rozwoju infrastruktury rekreacyjnej, sportowej i kulturalnej oraz rozszerzania oferty tego rodzaju imprez.
- **Potrzebą wsparcie organizacji pozarządowych i lokalnych liderów**, ponieważ ich dotychczasowe działania nie miało skutecznego wsparcia.
- **Trudność w znalezieniu pracy dla młodych kobiet i mężczyzn powyżej 55 roku życia**, dlatego uznano je za grupy defaworyzowane na rynku pracy obszaru LGD (treść LSR przed październikiem 2017r.).
- **Konieczność wsparcia podmiotów gospodarczych**, szczególnie małych firm, ponieważ jest ich najwięcej na obszarze LGD i nie mają możliwości uzyskania pomocy na rozwój ze środków zewnętrznych.
- **Podobny poziom życia, potencjał ekonomiczny i oczekiwania mieszkańców dotyczące posiadania pracy, życia w czystym środowisku, dostępu do usług i edukacji oraz możliwość ciekawego spędzenia wolnego czasu.**
- **Mała ilość produktów lokalnych i stosunkowo niska identyfikacja z tradycją wielkopolską** (np. kuchnią wielkopolską), co wynika z historii, a dokładnie z faktu, że obszar był w dwóch zaborach: pruskim i rosyjskim.

4. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
1. Potencjał rozwoju turystyki weekendowej lub tzw. „na trasie” spowodowany lokalizacją obszaru w centrum Wielkopolski.	1. Słabe zagospodarowanie terenów zielonych w miejscowościach obszaru LGD
2. Znaczna liczba obiektów zabytkowych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym.	2. Słabe wyposażenie obiektów kulturalnych (w tym świetlic wiejskich)
3. Liczne wyznaczone szlaki turystyczne.	3. Niewystarczająca ilość miejsc spotkań lokalnej społeczności.
4. Regionalne szlaki turystyczne „przechodzące” przez obszar LGD.	4. Brak oznakowania w terenie wielu szlaków rowerowych lub pieszych.
5. Zainteresowanie mieszkańców udziałem w imprezach rekreacyjnych, sportowych i kulturalnych.	5. Brak połączenia szlaków rowerowych regionalnych i lokalnych.
6. Potrzeba integracji mieszkańców.	6. Liczne obiekty zabytkowe wymagające renowacji lub prac konserwatorskich.
	7. Niewystarczająca lub wymagająca przebudowy infrastruktura rekreacyjna, turystyczna, sportowa i kulturalna ogólnodostępna i komercyjna.
	8. Niewystarczająca oferta imprez lub innych działań, rekreacyjnych, sportowych i kulturalnych dla mieszkańców obszaru.
	9. Słabe informowanie i popularyzowanie dziedzictwa lokalnego, w tym o historii obszaru.
	10. Niewystarczające wsparcie dla organizacji pozarządowych i lokalnych liderów.
	11. Niewystarczające działania aktywizujące mieszkańców obszaru.
	12. Niskie wsparcie dla podmiotów ekonomii społecznej.
	13. Słabe wsparcie dla powstających i działających małych podmiotów gospodarczych na obszarze LGD
	14. Brak wsparcia dla osób z grup defaworyzowanych na rynku pracy (kobiety do 30 r.ż, osoby 55+ - treść LSR przed październikiem 2017r.)
	15. Niedostateczna wiedza mieszkańców z zakresu ochrony środowiska i odnawialnych źródeł energii
	16. Słabe wykorzystanie zmodernizowanych i wyposażonych już świetlic wiejskich ze środków PROW 2007-201.

	17. Brak wykorzystania lokalnych produktów i dziedzictwa lokalnego w działaniach komercyjnych.
Szanse	Zagrożenia
1. Walory przyrodniczo-krajobrazowe (parki krajobrazowe, tereny NATURA 2000, rzeki), czyste środowisko.	1. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców obszaru.
2. Moda na ekologię i produkty pochodzące z lokalnych rynków.	2. Migracja i emigracja zarobkowa.
3. Nowe tendencje w turystyce - poszukiwanie miejsc nieodkrytych.	
4. Wzrost świadomości historycznej i przyrodniczej ogółu społeczeństwa w Polsce oraz dążność do poznawania lokalnych zasobów kulturowych.	
5. Wyznaczone regionalne szlaki turystyczne, które częściowo znajdują się na terenie LGD.	
6. Rozwój sektora prywatnego	

Tabela nr 16. Wpływ diagnozy na powstanie analizy SWOT obszaru LGD

Mocne strony	Diagnoza	Słabe strony	Diagnoza
1. Potencjał rozwoju turystyki weekendowej lub tzw. „na trasie” spowodowany lokalizacją obszaru w centrum Wielkopolski	1.1.4; 1.1; 1.2; 1.3; 1.4; 1.5.	1. Słabe zagospodarowanie terenów zielonych w miejscowościach obszaru LGD.	1.3.13; 1.4.2.
2. Znaczna liczba obiektów zabytkowych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym	1.11.	2. Słabe wyposażenie obiektów kulturalnych (w tym świetlic wiejskich).	1.3.12
3. Liczne wyznaczone szlaki turystyczne	1.3.7; 1.7.	3. Niewystarczająca ilość miejsc spotkań lokalnej społeczności.	1.4.1; 2.12
4. Regionalne szlaki turystyczne „przechodzące” przez obszar LGD	1.7.	4. Brak oznakowania w terenie wielu szlaków rowerowych lub pieszych.	1.3.7; 1.7
5. Zainteresowanie mieszkańców udziałem w życiu społecznym, w imprezach rekreacyjnych, sportowych i kulturalnych	1.1.5.	5. Brak połączenia turystycznych rowerowych szlaków regionalnych i lokalnych	1.3.7
6. Potrzeba integracji się mieszkańców	1.1.2; 1.2.2; 1.2.4; 1.3.5; 1.3.6; 1.4.9; 1.5.2; 1.14; 2.16; 2.18; 2.20; 2.21; 2.22; 2.23	6. Liczne obiekty zabytkowe wymagające renowacji lub prac konserwatorskich.	1.4.5.
		7. Niewystarczająca lub wymagająca przebudowy infrastruktura rekreacyjna, turystyczna, sportowa i kulturalna ogólnodostępna i komercyjna.	1.1.1; 1.2.3; 1.3.8; 1.4.3; 1.4.4; 1.5.1; 1.8; 2.17; 2.19
		8. Niewystarczająca oferta imprez lub innych działań, rekreacyjnych, sportowych i kulturalnych dla mieszkańców obszaru.	1.1.2; 1.2.2; 1.2.4; 1.3.5; 1.3.6; 1.4.9; 1.5.2; 1.14; 2.16; 2.18; 2.20; 2.21; 2.22; 2.23
		9. Słabe informowanie i popularyzowanie dziedzictwa lokalnego, w tym o historii obszaru.	1.1.3; 1.3.4; 1.4.6; 1.12; 1.13; 1.14

10. Niewystarczające wsparcie dla organizacji pozarządowych i lokalnych liderów.	1.3.2; 1.5.3; 2.11; 2.13; 2.15
11. Niewystarczające działania aktywizujące mieszkańców obszaru.	2.14
12. Niskie wsparcie dla podmiotów ekonomii społecznej.	2.9; 2.10
13. Słabe wsparcie dla powstających i działających małych pomiotów gospodarczych na obszarze LGD	1.3.3
14. Brak wsparcia dla osób z grup defaworyzowanych na rynku pracy (kobiety do 30 r.ż, mężczyźni 55+ - treść LSR przed październikiem 2017r.)	1.2.1; 2.1; 2.2; 2.3; 2.4; 2.5; 2.6
15. Niedostateczna wiedza mieszkańców z zakresu ochrony środowiska i odnawialnych źródeł energii	1.3.9; 1.3.10; 1.3.11; 1.6; 1.9; 1.10
16. Słabe wykorzystanie zmodernizowanych i wyposażonych już świetlic wiejskich	1.5.5
17. Brak wykorzystania lokalnych produktów i dziedzictwa lokalnego w działaniach komercyjnych.	1.3.14; 1.4.10; 1.8

Szanse	Diagnoza	Zagrożenia	Diagnoza
1. Walory przyrodniczo-krajobrazowe (parki krajobrazowe, tereny NATURA 2000, rzeki), czyste środowisko.	1.5; 1.4	1. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców obszaru.	1.3.9; 1.3.10; 1.3.11; 1.6; 1.9; 1.10
2. Moda na ekologię i produkty pochodzące z lokalnych rynków.	1.3.14; 1.9	2. Migracja i emigracja zarobkowa .	2.7
3. Nowe tendencje w turystyce - poszukiwanie miejsc nieodkrytych.	1.5.4		
4. Wzrost świadomości historycznej i przyrodniczej ogółu społeczeństwa w Polsce oraz dążność do poznawania lokalnych zasobów kulturowych.	1.1.3; 1.3.4; 1.4.6		
5. Wyznaczone regionalne szlaki turystyczne, które częściowo znajdują się na terenie LGD.	1.3.7		
6. Rozwój sektora prywatnego.	1.4.7; 2.8		

5. Cele i wskaźniki

Przeprowadzone badania ankietowe, spotkania informacyjno- konsultacyjne ze społecznością lokalną, prace zespołu inicjatywnego i roboczego pozwoliły na przygotowanie diagnozy i analizy SWOT obszaru LGD. Na podstawie wniosków z konsultacji społecznych sprecyzowano główne problemy. Matryca problemów (przyczyny, problemy, skutki) zamieszczona w rozdziale II, prezentuje zestawienie pomiędzy sformułowanymi problemami oraz ich przyczynami, które wyniknęły z badań i konsultacji, a negatywnymi skutkami, które zawarte zostały w diagnozie i analizie SWOT.

Zgodnie z celami strategicznymi PROW 2014-2020 tj. ochrona środowiska, przeciwdziałanie zmianom klimatu, innowacyjność oraz z zasadą zintegrowania celów, zasobów, podmiotów z różnych sektorów na rzecz rozwoju regionu, na podstawie zidentyfikowanych problemów, sformułowano dwa cele ogólne do LSR.

Cel ogólny 1 - Poprawa jakości życia na obszarze LGD jest próbą odpowiedzi na potrzebę mieszkańców wzrostu komfortu życia ich rodzin, który oprócz własnej pomyślności uwarunkowanej zarobkami zależy też od jakości życia w lokalnej społeczności.

Cel ogólny nr 2 - Rozwój przedsiębiorczości na obszarze LGD jest konkretnym działaniem, które ma na celu zwiększyć ilość miejsc pracy na obszarze LGD w sektorze prywatnym.

Sformułowane cele ogólne, będą realizowane poprzez cele szczegółowe, składające się z przedsięwzięć, które stanowią będą propozycje rozwiązywania problemów. Efekty realizacji poszczególnych celów ogólnych, szczegółowych i przedsięwzięć zostały ujęte w postaci odpowiednio przypisanych liczbowych wskaźników, pokazując stopień ich realizacji oraz wartość docelową.

W LSR sformułowano cele i przedsięwzięcia, które są zgodne i możliwe do realizacji w ramach działania PROW 2014-2020 „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER (RLKS - rozwój lokalny kierowany przez społeczność) współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Po zakończeniu konsultacji społecznych, uwzględnieniu wyników diagnozy, analizy SWOT, struktura celów i przedsięwzięć przedstawia się następująco:

Tabela nr 17. Określenie celów ogólnych, szczegółowych i przedsięwzięć

Cel ogólny 1 - Poprawa jakości życia na obszarze LGD			
Cele szczegółowe		Przedsięwzięcie	
1.1	Poprawa aktywności społecznej w zakresie kultury, turystyki i rekreacji na obszarze LGD	I	Rozwój i modernizacja infrastruktury społeczno-kulturalnej
1.2.	Wzmacnianie kapitału społecznego mieszkańców obszaru LGD	II	Wsparcie aktywności społecznej mieszkańców obszaru LGD
Cel ogólny 2 - Rozwój przedsiębiorczości na obszarze LGD			
Cele szczegółowe		Przedsięwzięcie	
2.1	Wzrost ilości miejsc pracy	I	Wsparcie przedsiębiorczości na obszarze LGD

Proces formułowania celu I i II

Cel ogólny I Poprawa jakości życia na obszarze LGD

Główną przesłanką do sformułowania celu ogólnego I „Poprawa jakości życia na obszarze LGD” były wnioski z diagnozy i analizy SWOT. Obszar LGD, jak przedstawiono to w diagnozie, charakteryzuje się dużym potencjałem walorów przyrodniczych i kulturowych oraz aktywnością mieszkańców, przejawiają oni chęć działania i organizacji imprez o charakterze kulturalnym, sportowym i rekreacyjnym w świetlicach wiejskich i obiektach sportowo-rekreacyjnych, ale obiekty te w większości wymagają przebudowy, doposażenia dlatego też konieczne jest ich doinwestowanie.

Cel ogólny I będzie mierzony wskaźnikami oddziaływania, który ma określić czy realizacja LSR spowodowała, że wzrosła liczba osób deklarujących poczucie poprawy jakości życia na obszarze LGD. Badania zostaną przeprowadzone w 2023r. i zostaną porównane z badaniami przeprowadzonymi w 2015 roku.

Cele ogólne, poprzez cele szczegółowe i przedsięwzięcia odpowiadają na potrzeby określone w słabych stronach analizy SWOT obszaru LGD „Z Nami Warto”.

Wszystkie cele będą realizowane przez granty lub tzw. „duże projekty”, projekt współpracy oraz aktywizację i nabywanie umiejętności realizowaną przez biuro LGD.

Tabela nr 18. Rodzaje operacji realizujących cel ogólny nr 1

Cel ogólny	Cel szczegółowy	Przedsięwzięcia	Operacje
1. Poprawa jakości życia na obszarze LGD	1.1. Poprawa aktywności społecznej w zakresie kultury, turystyki i rekreacji na obszarze LGD	I. Rozwój i modernizacja infrastruktury społeczno-kulturalnej	1.1.1. Budowa lub przebudowa obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na obszarze LGD.
			1.1.2. Poddanie pracom konserwatorskim lub restauratorskim obiektów zabytkowych na obszarze LGD
			1.1.3. Realizacja projektów współpracy
	1.2. Wzmacnianie kapitału społecznego mieszkańców obszaru LGD	II. Wsparcie aktywności społecznej mieszkańców obszaru LGD	1.2.1. Przedsięwzięcia wspierające działalność mieszkańców z obszaru LGD
			1.2.2. Przedsięwzięcia aktywizujące mieszkańców obszaru LGD
			1.2.3. Doposażenie podmiotów mających na celu szerzenie lokalnej kultury i dziedzictwa lokalnego

Cel szczegółowy 1.1. Poprawa aktywności społecznej w zakresie kultury, turystyki i rekreacji na obszarze LGD

Analiza arkuszy pomysłów, ankiet przeprowadzona w trakcie opracowywania LSR wykazała, iż mieszkańcy oczekują inwestycji w ogólnodostępną infrastrukturę turystyczną, rekreacyjną i sportową miejscowości. Zauważamy, że mieszkańcy mają coraz wyższe oczekiwania, tj. np. teraz przyszedł czas aby zadbać o tereny zielone w miejscowościach, żeby były ładne i bezpieczne place zabaw, miejsca spotkań, dobrze wyposażone świetlice wiejskie. Można to tłumaczyć wzrostem świadomości mieszkańców, że życie na wsi też może być wygodne i godne, że na wsi też mieszkańcy w wolnym czasie mogą jeździć na rowerze, biegać, uprawiać sport, uczestniczyć w imprezach kulturalnych. Ale tereny wiejskie to nie teren zamknięty, zauważani

są rowerzyści, turyści lub przejezdne osoby, które tylko tu zatrzymują się w długiej podróży i z zaciekawieniem spacerując po miejscowości szukają informacji o jej historii, podziwiają zabytki i zatrzymują się na posiłek.

Doinwestowanie infrastruktury społeczno-kulturalnej i rekreacyjnej przyczyni się do znacznego polepszenia warunków jej funkcjonowania, a przez to do zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców. Zły stan techniczny obiektów nie pozwala na pełne ich wykorzystanie.

Cel szczegółowy 1.2. Wzmacnianie kapitału społecznego mieszkańców obszaru LGD

Z analizy funkcjonowania LGD do pierwszej połowy 2017r wynika, że mieszkańcy oczekują wsparcia w zakresie przygotowywania wniosków pozwalających uzyskać pomoc w ramach poddziałania 19.2. Szczególną opieką i pomocą chcemy objąć lokalnych liderów m.in. sołtysów i rady sołeckie.

Mieszkańcy obszaru LGD wykazują duże zainteresowanie organizacją i uczestnictwem w imprezach okolicznościowych, których celem jest szerzenie dziedzictwa lokalnego, promowanie rekreacji i integracja mieszkańców. Niezbędnym do tego celu jest doposażenie podmiotów mających na celu szerzyć kulturę i dziedzictwo lokalne.

Cel ogólny 2 – Rozwój przedsiębiorczości na obszarze LGD

Główną przesłanką do sformułowania celu ogólnego 2 „Rozwój przedsiębiorczości na obszarze LGD” był cel określony w RLKS dotyczący tworzenia miejsc pracy w celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz wynikający z diagnozy i analizy SWOT problemu zbyt niskiego wsparcia dla „małej” przedsiębiorczości, szczególnie wykorzystującej lokalne zasoby oraz potencjał osobowy.

Tabela nr 22. Uzasadnienie przyjętych do realizacji operacji diagnozą obszaru i analizą SWOT dla celu szczegółowego 2.1.

Cel ogólny	Cel szczegółowy	Przedsięwzięcia	Rodzaj operacji realizujących cel szczegółowy 2.1. określonych w przedsięwzięciu I: Wsparcie przedsiębiorczości na obszarze LGD
2. Rozwój przedsiębiorczości na obszarze LGD	2.1. Wzrost ilości miejsc pracy	I. Wsparcie przedsiębiorczości na obszarze LGD	2.1.1. Operacje polegająca na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa
			2.1.2. Operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa

Cele i wskaźniki – załącznik nr 6 do LSR

6. Wybory i oceny operacji oraz sposób ustanowienia kryteriów lokalnych

6.1. Sposób realizacji LSR

W okresie programowania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 Lokalna Strategia Rozwoju będzie wdrażana poprzez ogłaszane konkursy na tzw. „duże projekty”, projekty grantowe, realizacja projektu współpracy.

6.1.1. Konkursy na tzw. „duże projekty”

1. Budowę lub przebudowę ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej.
2. Zachowanie dziedzictwa lokalnego.
3. Uruchamianie działalności gospodarczej w ramach programu PREMIA na START.
4. Rozwijanie działalności gospodarczej.

Wnioski złożone w ramach konkursu w ramach naboru po ich ocenie przez Radę zostaną przekazane do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego.

Procedura oceny i wyboru operacji w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego PROW 2014-2020 realizowanych przez podmioty inne niż LGD – stanowi załącznik nr 1 do Regulaminu Rady przyjętego Uchwałą Walnego Zebrania Członków nr 54/XIII/2015 z dnia 16.12.2015r.

6.1.2. Konkursy na projekty grantowe

LGD „Z Nami Warto” będzie wnioskować o 2 granty do UMWW, po ich otrzymaniu ogłosi konkursy na realizację projektów grantowych w ramach operacji:

1. Budowa lub przebudowa obiektów turystycznych, sportowych, rekreacyjnych lub kulturalnych na obszarze LGD.
2. Przedsięwzięcia aktywizujące mieszkańców obszaru LGD – imprezy/wydarzenia.
3. Przedsięwzięcia aktywizujące mieszkańców obszaru LGD – szkolenia.
4. Dopuszczenie podmiotów mających na celu szerzenie lokalnej kultury i dziedzictwa lokalnego.

Procedura oceny i wyboru oraz rozliczania, monitoringu i kontroli grantobiorców w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego PROW 2014-2020 - stanowi załącznik nr 2 do Regulaminu Rady.

W związku z Uchwałą nr 75/XX/2019 Walnego Zebrania Członków LGD – „Z NAMI WARTO” z dnia 27 marca 2019 r. w sprawie zmiany LSR, odstąpiono od realizacji LSR poprzez kolejne projekty grantowe. Środki wskazane na realizację III i IV projektu grantowego przeznacza się na realizację tzw. „dużych projektów” w zakresie: Budowa lub przebudowa ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej, lub kulturalnej.

Przyczyną zmiany LSR-u jest konieczność zaciągania kredytów przez LGD na sfinansowanie realizacji grantów, długi okres rozpatrywania wniosków o powierzenie i rozliczenie projektów grantowych oraz duża ilość dokumentów niezbędna Grantobiorcom przy ubieganiu się i rozliczaniu grantów. Powoduje to krytykę i zniechęcenie Grantobiorców w realizacji operacji grantowych.

Zarząd LGD zauważa zagrożenie w realizacji wskaźników określonych w LSR i poddał pod dyskusję możliwość odstąpienie od realizacji kolejnych projektów grantowych. Członkowie WZC podzielili obawy Zarządu i podejmując Uchwałą nr 75/XX/2019 zaniechali realizacji następnych grantów.

6.1.3. Projekt współpracy

Projekty współpracy mają na celu promowanie i popularyzowanie turystyki rowerowej na terenie objętym działaniem LGD „Z Nami Warto” oraz popularyzowanie dziedzictwa lokalnego i ekologii. Planowane projekty realizują Cel szczegółowy 1.1. Poprawa aktywności społecznej w zakresie kultury, turystyki i rekreacji na obszarze LGD. W ramach dwóch projektów współpracy zakłada się m.in. budowę infrastruktury pozwalającej propagować turystykę rowerową na naszym obszarze. Jeden projekt współpracy (międzynarodowej) ma na celu popularyzowanie dziedzictwa lokalnego. Kolejny projekt współpracy poświęcony będzie szeroko rozumianej edukacji ekologicznej. Razem planowana jest współpraca z innymi LGD-ami przy realizacji 4 projektów.

6.1.4. Funkcjonowanie LGD, nabywanie umiejętności i aktywizacja

Poprzez działania informacyjne i promocyjne LGD dąży do osiągnięcia celów określonych w LSR poprzez zachęcenie potencjalnych beneficjentów do korzystania ze środków PROW na lata 20014-2020, wsparcie ich w procesie pozyskiwania środków poprzez profesjonalną informację, doradztwo i motywację. Dla zapewnienia prawidłowego i skutecznego wdrażania LSR pracownicy biura, Zarząd, członkowie Rady będą stale podnosić swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w szkoleniach, konferencjach, seminariach itp.

Odbiorcami informacji będą: mieszkańcy obszaru objętego LSR, potencjalni beneficjenci, potencjalni turyści oraz inne osoby spoza obszaru LGD.

W okresie wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2016-2022 zakłada się realizację m.in. działań informacyjno-szkoleniowych wpływających na aktywizację mieszkańców:

1. Spotkania informacyjne, doradztwo i szkolenia m.in. lokalnych liderów i osób z grup defaworyzowanych;
2. Przekazywanie informacji przez aktualizowanie strony internetowej i publikowanie artykułów w prasie lokalnej;
3. Prowadzenie monitoringu i ewaluacji realizacji LSR.

W nowym okresie programowania zakłada się funkcjonowanie dwóch biur LGD „Z Nami Warto” - główne biuro (siedziba LGD) we Wrześni oraz biuro w niepełnym wymiarze godzin w Żerkowie.

6.2. Zasady procedury wyboru operacji realizującej LSR

Najważniejsze założenia poszczególnych rozwiązań przedstawione zostały z Procedurach wyboru operacji w danym konkursie, które stanowią załączniki do Regulaminu Rady dostępnym na stronie www.znamiwarto.pl w zakładce „Procedura wyboru dużych projektów”. Ogłaszając każdy konkurs procedury wyboru operacji będą publikowane wraz z ogłoszeniem o konkursie. LGD „Z Nami Warto” opracowało przejrzyste i niedyskryminujące procedury ich realizacji, szczegółowo opisujące proces wyboru, sposób rozliczania, monitoring i kontrolę. Każda procedura zawiera:

1. Opisano sposób udostępnienia procedur do wiadomości publicznej
2. Szczegółowo określono zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji
3. Sposób organizacji naborów wniosków
4. Podawanie do publicznej wiadomości protokołów z posiedzeń dotyczących oceny i wyboru operacji zawierających informacje o wyłączeniach z procesu decyzyjnego, ze wskazaniem których wniosków wyłączenie dotyczy.
5. Szczegółowy sposób informowania o wynikach oceny i możliwości wniesienia protestu

Wszystkie przygotowane przez LGD „Z Nami Warto” procedury mają na celu zagwarantowanie jak największej poprawności oraz jawności stosowanych rozwiązań:

- zapewniają prawidłowy przebieg procesu oceny i wyboru operacji, poprawności dokumentacji oraz zgodności formalnej, a nad kwestiami tymi, zgodnie z Regulaminem Rady, czuwać będzie jej Przewodniczący,
- przewidują zasady i tryb postępowania w przypadku zastosowania procedury odwoławczej (termin, warunki i sposób wniesienia protestu), podawanie do publicznej informacji protokołów z każdego etapu procesu wyboru operacji (zawierają tym samym także informacje o wyłączeniach członków organu decyzyjnego z procesu decyzyjnego, ze wskazaniem których wniosków wyłączenie dotyczy).
- przewidują przejrzysty sposób postępowania w sytuacji rozbieżnych ocen w ramach kryteriów,
- określają tryb wniesienia przez wnioskodawców protestu od rozstrzygnięć organu decyzyjnego w sposób zapewniający możliwość skutecznego wniesienia protestu,
- w celu realizacji zapisów art. 32 ust. 3 pkt. b) Rozporządzenia 1303/2014 w Regulaminie Rady uregulowano kwestię prowadzenia rejestru interesów w którym będą zawarte informacje na temat więzów wspólnych interesów lub korzyści, łączących członków Rady, które mogą mieć wpływ na podejmowanie decyzji przez Radę
- przewidują przejrzysty sposób postępowania w sytuacji rozbieżnych ocen w ramach kryteriów
- procedury zawierają także wzory wszystkich dokumentów, o których mowa w treści ich zapisów.

Opracowane przez LGD „Z Nami Warto” procedury są przejrzyste, niedyskryminujące, a także pozwalają uniknąć ryzyka konfliktu interesów. Ponadto przewidujące regulacje zapewniające zachowanie parytetu sektorowego, a także szczegółowo regulują sytuacje wyjątkowe – określono sposób postępowania w przypadku takiej samej liczby punktów, a także zapewniają stosowanie tych samych kryteriów w całym procesie wyboru w ramach danego naboru.

Wszystkie złożone wnioski zostaną poddane ocenie poprzez:

1. Kartę formalnej weryfikacji wniosków - oceniana przez pracownika biura w formularzu elektronicznym, formularz stały dla wszystkich konkursów.
2. Kartę weryfikacji zgodności operacji z PROW na lata 2014-2020 - oceniana przez pracownika biura w formularzu elektronicznym, formularz stały dla wszystkich konkursów.
3. Kartę oceny zgodności operacji z LSR - oceniane przez Członków Rady w formularzu elektronicznym, formularz stały dla wszystkich konkursów.
4. Kartę oceny operacji wg lokalnych kryteriów – oceniane przez Członków Rady w formularzu elektronicznym,(formularz różny dla każdego rodzaju konkursu).

6.3. Lokalne kryteria wyboru

Lokalne kryteria wyboru wyznaczane są przez LGD mają gwarantować taki wybór projektów, który przyczynia się do realizacji założonych w Lokalnej Strategii Rozwoju celów. Mają również gwarantować, że dofinansowanie otrzymują te operacje, które są zgodne z przyjętymi kierunkami rozwoju obszaru, wynikającymi m.in. z analizy SWOT oraz oceny form i metod przyczyniających się do zagwarantowania wdrażania operacji, które będą maksymalizować skuteczność (skuteczność definiowana, jako najpełniejsza odpowiedź na potrzeby społeczne) i efektywność (osiąganie celów operacji po jak najmniejszym koszcie ekonomicznym) operacji. Lokalne kryteria wyboru stanowią załączniki do procedury wyboru: „dużych operacji”, projektów grantowych. Zmiana załączników do wymienionych procedur jest w kompetencji Zarządu LGD „Z Nami Warto”. Przed każdym naborem obowiązujące lokalne kryteria wyboru będą publikowane wraz z ogłoszeniem naboru na stronie LGD „Z Nami Warto”.

6.4. Procedura ustalania lub zmiany kryteriów wyboru operacji

1. Kryteria wyboru do poszczególnych operacji zostały opracowane przez Zarząd LGD na podstawie diagnozy i analizy SWOT i skonsultowane lokalną społecznością za pomocą strony internetowej LGD. Szczegółowe wytyczne, na podstawie, których ustalano kryteria zawiera rozdział 6. LSR. Dla każdego rodzaju operacji ustalono minimalny próg punktowy, jaki musi spełniać wniosek, aby mógł być wybrany do finansowania.
2. Zmiana kryteriów w żadnym wypadku nie jest możliwa od czasu ogłoszenia o naborze wniosków do czasu zakończenia procedury.
3. Kryteria uchwalane są przez Zarząd LGD – „Z Nami Warto” jako załącznik do Regulaminu Rady.
4. Zmiana załączników Regulaminu Rady jest w kompetencji Zarządu LGD.
5. O zmianę kryteriów mogą wnioskować:
 - a) Komisja Rewizyjna (po dokonaniu corocznej kontroli funkcjonowania LGD)
 - b) Zarząd LGD „Z Nami Warto” z własnej inicjatywy
 - c) Członkowie Rady (wniosek z posiedzenia)
6. Wniosek o zmianę kryteriów musi zawierać uzasadnienie. Zarząd za pośrednictwem Biura i strony internetowej www.znamiwarto.pl podaje do konsultacji społecznych zmienione lokalne kryteria wyboru operacji. Uwzględniając konsultacje Zarząd przyjmuje uchwałą zmieniającą lokalne kryteria wyboru.
7. W przypadku zmiany lokalnych kryteriów wyboru Biuro przygotowuje nowe Karty oceny wniosków w oparciu o wprowadzone zmiany.
8. Zarząd za pośrednictwem Biura przekazuje samorządowi województwa zakres zmian.
9. Po akceptacji Samorządu Województwa pracownicy Biura sporządzają nowe karty oceny oraz wprowadza nowe kryteria do aplikacji, a starym kryteriom nadaje status „archiwalne”.
10. Zmiana kryteriów obowiązuje dla konkursów ogłaszanych po przyjęciu uchwały przez Zarząd.

6.5. Wysokość wsparcia operacji realizujących LSR

Wykaz kwot wsparcia i intensywności pomocy przyznawanej dla poszczególnych operacji (wraz z przypisaniem ich do zaplanowanych w dokumencie przedsięwzięć określono w Tabeli nr 24)

Wykaz kwot wsparcia i intensywności pomocy przyznawanej dla projektów realizowanych w ramach poddziałania 19.2 PROW 2014-2020

A – jednostki sektora finansów publicznych

B – podmioty wykonujące działalność gospodarczą

C – organizacje pozarządowe

D – inne podmioty, posiadające osobowość prawną

E- osoby fizyczne, które chcą podjąć działalność gospodarczą

Tabela nr 24. Wysokość wsparcia operacji realizujących LSR

Operacje	Wartość projektu/ wsparcia (PLN)	Maksymalna wysokość intensywności wsparcia	Wartość projektu (PLN)	Maksymalna wysokość intensywności wsparcia	Wartość projektu (PLN)	Maksyma- lna wysokość intensywno- ści wsparcia (%)
	Konkurs/duże projekty		Projekty grantowe		Operacje własne	
1.1.1 Budowa lub przebudowa obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na obszarze LGD	od 50 tys do 300 tys	A – do 63,63%	od 5 tys do 50 tys zł	A, C – do 100 % = 80% - I transza (prefinansowanie) + 20% - II transza (refundacji grantu)		
1.1.2. Poddanie pracom konserwatorskim lub restauratorskim obiektów zabytkowych na obszarze LGD	od 50 tys do 300 tys	A – do 63,63% D – do 100%				
1.1.3. Realizacja projektów współpracy	Operacja zrealizowana zostanie w ramach projektów współpracy					
1.2.1. Przedsięwzięcia wspierające działalność mieszkańców z obszaru LGD	Operacja realizowana zostanie w ramach aktywizacji i funkcjonowania LGD „Z Nami Warto”					
1.2.2. Przedsięwzięcie aktywizujące mieszkańców obszaru LGD (imprezy/ wydarzenia i szkolenia)			od 5 tys do 50 tys zł	A, C – do 100 % = 80% - I transza (prefinansowanie) + 20% - II transza (refundacji grantu)		
1.2.3. Doposażenie podmiotów mających na celu szerzenie lokalnej kultury i dziedzictwa lokalnego			od 5 tys do 50 tys zł	A, C – do 100 % = 80% - I transza (prefinansowanie) + 20% - II transza (refundacji grantu)		

2.1. Operacje polegająca na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	PREMIA na START 50 tys. albo 100 tys.	E – 100%			
2.2. Operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa z obszaru LGD	od 50 do 300 tys (z tworzeniem miejsca pracy - min. 1 miejsce pracy na każde rozpoczęte 100 tys. zł wsparcia)	B – do 70% C – do 70%			

Wysokość wsparcia przyznanego na operację polegającą na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa – PREMIA na START została ustalona na podstawie następujących przesłanek:

- minimalna wartość całkowita projektu określona w przepisach rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania wdrażanie LSR - 50 000 zł;
- zróżnicowane kwoty określane w arkuszach pomysłów składanych przez potencjalnych beneficjentów zainteresowanych założeniem działalności gospodarczej w ramach konsultacji społecznych LSR prowadzonych przez biuro LGD;
- wyniki konsultacji przeprowadzonych z mieszkańcami, wskazywały na potrzebę wprowadzenia dwóch poziomów wsparcia, które będą odpowiadały zróżnicowanym kosztom założenia własnej firmy. Wyższe koszty może mieć przedsiębiorca, który będzie prowadził działalność wytwórczą niż przedsiębiorca świadczący usługi. Możliwość uzyskania wsparcia 50 tys zł albo 100 tys zł, jako PREMIA na START zapewnia skuteczniejsze wykorzystanie środków zgodnie z faktycznym zapotrzebowaniem beneficjentów;
- wysokość wsparcia na utworzenie działalności gospodarczej pochodząca ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego - sześciokrotność średniego wynagrodzenia w gospodarce narodowej.

Wysokość wsparcia przyznanego na operację polegającą na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa:

- na podstawie rozmów z mieszkańcami podczas spotkań informacyjnych oraz doradztwa udzielanego w biurze LGD, Zarząd podjął decyzję o uzależnieniu wysokości wsparcia dla podmiotów rozwijających działalność gospodarczą od ilości miejsc pracy, min. 1 miejsce pracy na każde rozpoczęte 100 tys. zł wsparcia. Punktacja w lokalnych kryteriach wyboru operacji wyżej ocenia operacje określające utworzenie jedno średniorocznego etatu na każde wnioskowane 100 tys zł wsparcia na rozwój istniejącego przedsiębiorstwa;
- zgodnie z Rozporządzeniem (Dz. U. z 2015r. poz. 1570 ze zm.) minimalna wartość operacji to 50 tys zł, dlatego przy wsparciu na poziomie 25 tys zł faktyczna pomoc będzie na poziomie 50%, dlatego w tabeli nr 24 określono możliwość wsparcia dla przedsiębiorców na poziomie „do 70%”.

Podstawowe zasady ustalania wysokości wsparcia na realizację operacji w ramach LSR:

- z uwagi na fakt, iż włączenie społeczności lokalnej w realizację projektów w ramach LSR warunkowane jest m.in. intensywnością pomocy jaka może być przyznana na ich realizację, LSR dopuszcza maksymalną intensywność pomocy określoną w przepisach rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania wdrażanie LSR.

7. Plan działania

Realizacja działań w ramach LSR została zaplanowana w kontekście 3 kluczowych etapów:

1 etap: lata 2016-2018

2 etap: lata 2019-2021

3 etap: lata 2022-2023

Większość operacji planowanych do realizacji, została zaplanowana w 1 i 2 etapie w sposób umożliwiający minimalizowanie ryzyk związanych z osiągnięciem wskaźników przyjętych jako miary sukcesu jej wdrażania.

Załącznik nr 3 - Plan działania

8. Budżet LSR

Realizacja Strategii Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność LGD „Z Nami Warto” na lata 2016-2022, opierać się będzie o środki PROW na lata 2014-2020.

Załącznik nr 4. Budżet LSR

Poniżej zaprezentowano powiązania budżetu z poszczególnymi celami LSR, które mają przyczynić się do zrealizowania celów szczegółowych, określonych w partycypacyjnym procesie tworzenia założeń strategii.

Tabela nr 27. Powiązanie budżetu z realizacją celów szczegółowych

Cele szczegółowe	Budżet na realizację celu w EURO	Powiązanie budżetu z celem
Cel szczegółowy 1.1. Poprawa aktywności społecznej w zakresie kultury, turystyki i rekreacji na obszarze LGD	938 612,50 1 350 712,50	Szczególne znaczenia dla mieszkańców ma rozszerzenie oferty spędzenia wolnego czasu w oparciu o walory przyrodnicze i kulturowe. Do spełnienia tego niezbędna jest realizacja wielu inwestycji podnoszących jakość istniejącej infrastruktury lub budowy nowych obiektów. Działania te stanowiąc będą bezpośrednie przełożenie na jakość życia mieszkańców obszaru LGD „Z Nami Warto”. Dodatkowo planowane działania są istotne, ze względu na bliskość Poznania i miast powiatowych, których mieszkańcy poszukują interesujących miejsc poza miastem dla rekreacji, co sprzężone będzie z możliwością rozwoju branży turystycznej i usługowej, a w konsekwencji przyczynić się ma do zwiększenia liczby miejsc pracy. Dlatego też, budżet na działania na rozwój infrastruktury kulturalnej, rekreacyjnej, turystycznej obszaru LGD, w kontekście oferty czasu wolnego i oferty dla turystów, stanowi 33,14 38,12 % całego budżetu LSR.
Cel szczegółowy 1.2. Wzmacnianie kapitału społecznego mieszkańców obszaru LGD	525 800,57 601 880,57	Kapitał społeczny to wartość, którą chcemy wspierać i rozwijać. W ramach tego celu szczegółowego chcemy pomagać aktywnym mieszkańcom obszaru LGD. Poza tym działania obejmują doradztwo prowadzone dla potencjalnych beneficjentów ogłaszanych konkursów, obsługę pracy Rady, WZC, Komisji Rewizyjnej i Zarządu, prowadzenie monitoringu i ewaluacji oraz

		informowanie o zasadach realizacji LSR. Planowane operacje do realizacji w konkursach grantowych powinny dotyczyć szkoleń, warsztatów, spotkań aktywizujących skierowanych do mieszkańców. Ważnym działaniem jest doposażenie podmiotów mających na celu szerzenie kultury i dziedzictwa lokalnego. Budżet na realizację celu szczegółowego 1.3. stanowi 18,6 17 % całego budżetu LSR.
Cel szczegółowy 2.1. Wzrost ilości miejsc pracy	1 368 086,93 1 589 986,93	Atrakcyjność obszaru LGD warunkowana jest rozwojem przedsiębiorczości na naszym terenie, gdyż przekłada się to przede wszystkim na miejsca pracy dla mieszkańców, a w konsekwencji na płacenie podatków, które zasilają również budżet lokalnego samorządu. Istotnym dla Strategii LGD „Z Nami Warto”, jest wykorzystanie potencjału obszaru dla tworzenia nowych przedsiębiorstw oraz produktów czy usług. Dlatego też, budżet na działania na rozwój przedsiębiorczości stanowi 48,29 44,88 % całego budżetu LSR, ale zgodnie z założeniami PROW 2014-2020 planowana kwota stanowi 61,62 55,7 % kwoty przeznaczonej na realizację poddziałania 19.2 Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (wszystkie nabory).
Razem LSR	2 832 500,00 3 542 580,00	

9. Plan komunikacji

9.1. Główne cele działań komunikacyjnych

Celem planu komunikacji jest zarówno bieżące informowanie mieszkańców o stanie realizacji LSR (w tym o stopniu osiągnięcia celów i wskaźników), jak i bieżące informowanie potencjalnych wnioskodawców o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia z budżetu LSR. Zakłada się, że intensyfikacja przekazu dotyczącego praktycznych aspektów realizacji zapisów dokumentu przełoży się na zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej w działalność LGD, a tym samym pozytywnie wpłynie na jakość zgłaszanych operacji i wniosków. Planowane działania mają wzbudzić zainteresowanie oraz zachęcić potencjalnych beneficjentów do aplikowania o środki, zwiększając liczbę zrealizowanych inwestycji, a przez to wzmocnić konkurencyjność i atrakcyjność Lokalnej Grupy Działania.

Celem działań komunikacyjnych jest ponadto utrwalenie i pogłębienie akceptacji i przychylności mieszkańców obszaru LGD dla realizacji LSR na lata 2016-2022. Podjęte założenia wynikają bezpośrednio z doświadczeń związanych z realizacją poprzedniej strategii (wyniki badań ewaluacyjnych) przez LGD „Z Nami Warto” i LGD „Zaścianek”, a także propozycji i uwag zgłaszanych przez uczestników otwartych spotkań informacyjno-konsultacyjnych. W toku analiz oraz dyskusji zidentyfikowano dotychczasowe problemy z komunikacją i promowaniem działalności LGD. Zaproponowany plan komunikacji ma za zadanie zlikwidować

dotychczasowe niedostatki komunikacyjne, a także zagwarantować dwustronność przekazu oraz umożliwić pozyskiwanie informacji zwrotnej od mieszkańców.

Załącznik nr 5 do LSR – Plan komunikacji

9.2. Analiza efektywności zastosowanych działań komunikacyjnych i środków przekazu

Zastosowane w planie komunikacji działania oraz wykorzystane środki przekazu podlegać będą cyklicznym badaniom przynoszonych efektów oraz – związanej z nimi – racjonalności budżetowej. Dodatkowo większość zaplanowanych narzędzi komunikacji przewiduje otrzymanie informacji zwrotnej lub aktywny udział mieszkańców. Regularnie prowadzona ocena przedstawiana będzie w formie publikacji zestawień (rocznych) na stronie LGD. W przypadku stwierdzenia, że któreś z działań komunikacyjnych nie przynosi pożądanych efektów, przewiduje się zastosowanie planu naprawczego. Polegać on będzie na modyfikacji dotychczasowych praktyk komunikacyjnych lub zastąpieniu ich nowymi, które w ocenie LGD będą bardziej odpowiednie dla osiągnięcia wyznaczonych celów.

9.3. Opis wniosków zebranych podczas działań komunikacyjnych, sposobu ich wykorzystania w procesie realizacji LSR

Plan komunikacji przewiduje działania dotyczące zbieranie informacji o funkcjonowaniu LGD oraz poziomu zadowolenia z realizacji LSR. W przypadku stwierdzenia niezadowolenia z metod wdrażania LSR oraz nieprzychylności wobec braku działań podejmowanych przez LGD konieczne będzie wdrożenie środków zaradczych. Przewiduje się wśród nich przede wszystkim: organizację spotkań przedstawicieli LGD z mieszkańcami i beneficjentami oraz przeprowadzenie badań ankietowych, a także przyjmowanie uwag bezpośrednio w Biurach LGD we Wrześni i w Żerkowie. Po zebraniu opinii i wysłuchaniu uwag LGD będzie zobowiązana do odniesienia się do otrzymanych informacji zwrotnych, przygotowanie propozycji zmian zawartych w aktualizacji LSR oraz ponowne skonsultowanie ich (tymi samymi metodami) ze społecznością lokalną.

10. Zintegrowanie

Cele, przedsięwzięcia i działania Lokalnej Strategii Rozwoju są spójne ze strategiami i planami rozwoju gmin i powiatu wrzesińskiego obszaru LGD „Z Nami Warto”.

Analizie poddano następujące dokumenty z wyszczególnionymi celami strategicznymi:

1. Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020r.:

1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej regionu.
2. Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami.
3. Lepsze zarządzanie energią.
4. Zwiększenie konkurencyjności metropolii poznańskiej i innych ośrodków wzrostu w województwie.
5. Zwiększenie spójności województwa.
6. Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu.
7. Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia.
8. Zwiększenie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa.
9. Wzrost bezpieczeństwa i sprawności zarządzania regionem.

2. Strategia Rozwoju Gminy Pyzdry na lata 2015- 2020:

1. Wzrost konkurencyjności gospodarczej i atrakcyjności inwestycyjnej gminy Pyzdry
2. Rozwój funkcji mieszkaniowej i turystycznej gminy Pyzdry.

3. Strategia Rozwoju Gminy Kołaczkowo na lata 2015 - 2025

1. Zapewnienie dogodnych warunków życia na terenie Gminy
2. Zapewnienie dobrych warunków prowadzenia działalności gospodarczej
3. Zapewnienie wysokiego poziomu usług społecznych.

4. Strategia Rozwoju Gminy Miłosław na lata 2002-2011

1. Rozwój infrastruktury technicznej
2. Wspieranie rozwoju gospodarczego w gminie
3. Rozwój usług społecznych

5. Strategia Gminy Nekla na lata 2013- 2020

1. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej i mieszkaniowej Gminy Nekla
2. Wzmocnienie rozwoju infrastruktury społecznej w gminie Nekla

6. Strategia Miasta i Gminy Żerków

1. Osiągnięcie wysokiego standardu zamieszkania, pracy i wypoczynku.
2. Wykształcenie silnych funkcji ponadlokalnych.
3. Wzmocnienie lokalnych więzi społecznych i wykreowanie wśród mieszkańców silnego poczucia tożsamości z dziedzictwem kulturowym i gospodarczym miasta i gminy.

7. Strategia rozwoju miasta i gminy Września na lata 2014-2020:

1. Zwiększenie potencjału rozwojowego w oparciu o wewnętrzny kapitał miasta i gminy Września.
2. Intensyfikacja działań na rzecz rozwoju infrastruktury technicznej przy zachowaniu wysokiej jakości środowiska przyrodniczego.
3. Poprawa spójności społecznej i przestrzennej.

8. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Nowe Miasto nad Wartą na lata 2004 – 2015

1. Poprawa stanu wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców jako podstawowy sposób osiągnięcia mobilności na rynku pracy, ograniczania bezrobocia i poprawy sytuacji materialnej ludności.
2. Rozwój infrastruktury technicznej, jako instrumentu poprawy stanu środowiska, poprawy jakości życia mieszkańców oraz poprawy atrakcyjności inwestycyjnej.
3. Aktywizacja gospodarcza - rozwój przedsiębiorczości oraz tworzenie nowych miejsc pracy, między innymi poprzez różnicowanie źródeł utrzymania ludności.
4. Wzrost efektywności rolnictwa.
5. Rozwój rekreacji.

Strategia Rozwoju Powiatu Wrzesińskiego na lata 2014-2020

1. Konkurencyjna gospodarka i stabilny rynek pracy
2. Rozwój bezpieczeństwa socjalnego, zdrowotnego i publicznego
3. Rozwój edukacji na terenie powiatu wrzesińskiego
4. Poprawa dostępności komunikacyjnej
5. Rozwój kultury, sportu turystyki i rekreacji
6. Ochrona środowiska
7. Poprawa funkcjonalności
8. Aktywna społeczność

Zapisy tych dokumentów wykorzystane zostały do prac nad diagnozą obszaru oraz na etapie planowania strategicznego w ramach LSR monitorowana była ich zgodność z proponowanymi do realizacji celami i przedsięwzięciami w ramach LSR. Realizacja celów LSR oraz komplementarnych zapisów lokalnych dokumentów strategicznych przyczynią się do zrównoważonego rozwoju regionu.

Tabela nr 28. Realizacja celów strategicznych dokumentów gminnych, powiatowych i wojewódzkich w LSR

Cele strategiczne w/w strategii	Cele szczegółowe LSR realizowanej przez LGD „Z Nami Warto”		
	1.1. Poprawa aktywności społecznej w zakresie kultury, turystyki i rekreacji na obszarze LGD	1.2. Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców obszaru LGD	2.1. Wzrost ilości miejsc pracy
Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020	<p>P6. <u>Promowanie włączenia społecznego</u>, zmniejszania ubóstwa oraz rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.</p> <p>P5. <u>Promowanie efektywnego gospodarowania zasobami</u> i wspieranie przechodzenia w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu</p> <p>Zgodność z celami przekrojowymi PROW: Cel przekrojowy klimat Cel przekrojowy środowisko Cel przekrojowy innowacje</p>	<p>P6. <u>Promowanie włączenia społecznego</u>, zmniejszania ubóstwa oraz rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich</p> <p>Zgodność z celami przekrojowymi PROW: Cel przekrojowy klimat Cel przekrojowy środowisko Cel przekrojowy innowacje</p>	<p>P6. Promowanie włączenia społecznego, zmniejszania ubóstwa oraz <u>rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich</u></p> <p>Zgodność z celami przekrojowymi PROW: Cel przekrojowy klimat Cel przekrojowy środowisko Cel przekrojowy innowacje</p>
Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020r		8. Zwiększenie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa.	6. Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu; 7. Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia;
2. Strategia Rozwoju Gminy Pызdry na lata 2015- 2020			1. Wzrost konkurencyjności gospodarczej i atrakcyjności inwestycyjnej gminy Pызdry
3. Strategia Rozwoju Gminy Kołaczkowo na lata 2015 - 2025	1. Zapewnienie dogodnych warunków życia na terenie Gminy	3. Zapewnienie wysokiego poziomu usług społecznych.	2. Zapewnienie dobrych warunków prowadzenia działalności gospodarczej
4. Strategia Rozwoju Gminy Miłosław na lata 2002-2011	1. Rozwój infrastruktury technicznej	3. Rozwój usług społecznych	2. Wspieranie rozwoju gospodarczego w gminie
5. Strategia Gminy Nekla na lata 2013- 2020	1. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej i mieszkaniowej Gminy Nekla 2. Wzmocnienie rozwoju infrastruktury społecznej w gminie Nekla		1. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej i mieszkaniowej Gminy Nekla
6. Strategia Miasta i Gminy Żerków	1. Osiągnięcie wysokiego standardu	3. Wzmocnienie lokalnych więzi społecznych i wykreowanie wśród	

	zamieszkania, pracy i wypoczynku	mieszkańców silnego poczucia tożsamości z dziedzictwem kulturowym i gospodarczym miasta i gminy	
7. Strategia rozwoju miasta i gminy Września na lata 2014-2020	2. Intensyfikacja działań na rzecz rozwoju infrastruktury technicznej przy zachowaniu wysokiej jakości środowiska przyrodniczego	3. Poprawa spójności społecznej i przestrzennej	1. Zwiększenie potencjału rozwojowego w oparciu o wewnętrzny kapitał miasta i gminy Września
8. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Nowe Miasto nad Wartą na lata 2004 – 2015	2. Rozwój infrastruktury technicznej, jako instrumentu poprawy stanu środowiska, poprawy jakości życia mieszkańców oraz poprawy atrakcyjności inwestycyjnej		1. Poprawa stanu wykształcenia i kwalifikacji mieszkańców jako podstawowy sposób osiągnięcia mobilności na rynku pracy, ograniczania bezrobocia i poprawy sytuacji materialnej ludności; 3. Aktywizacja gospodarcza - rozwój przedsiębiorczości oraz tworzenie nowych miejsc pracy, między innymi poprzez różnicowanie źródeł utrzymania ludności
Strategia Rozwoju Powiatu Wrzesińskiego na lata 2014-2020	5. Rozwój kultury, sportu turystyki i rekreacji	8. Aktywna społeczność	1. Konkurencyjna gospodarka i stabilny rynek pracy

11. Monitoring i ewaluacja

Podstawą skutecznego wdrażania działań służących osiągnięciu celów Strategii Rozwoju Kierowanego przez Społeczność na lata 2016-2022, zwanej LSR jest dysponowanie wiedzą na temat postępów osiąganych w zakresie wdrażanych kierunków interwencji oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi efektami realizacji kluczowych zadań. LSR opracowana została w sposób partycypacyjny, w związku z czym warunkiem niezbędnym dla prawidłowej realizacji dokumentu jest możliwie jak najbardziej aktywny udział mieszkańców w procesie oceny postępów z jej wdrażania, a także ocena sposobu funkcjonowania LGD „Z Nami Warto”.

Monitoring oznacza systematyczne i ciągłe zbieranie, analizę i wykorzystywanie informacji o przebiegu wdrażania LSR na potrzeby zarządzania oraz bieżącego podejmowania decyzji. Jest on działaniem towarzyszącym procesowi wdrażania dokumentu – pozwala na sprawdzanie poziomu realizacji kierunków interwencji oraz wskazuje na ewentualną potrzebę podjęcia działań korygujących. Proces monitoringu ma charakter ciągły.

Ewaluacja jest natomiast działaniem analitycznym, mające na celu dostarczenie informacji na temat skuteczności podjętych celów i przedsięwzięć. Pozwala ona na zestawienie wyników realizowanej strategii z zaplanowanymi wskaźnikami. Celem ewaluacji jest wykorzystanie doświadczeń płynących z dotychczasowych działań wdrożeniowych do poprawy przyszłych przedsięwzięć realizacyjnych.

Poziom organizacyjny:

Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Z Nami Warto” na lata 2016-2022 proponuje cele i przedsięwzięcia, które stanowią wyzwania dla całej społeczności obszaru LGD – władz samorządowych, jednostek gminnych, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych. Wdrażanie LSR wymaga ścisłej koordynacji i współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji celów wyodrębnionych w dokumencie w dużej mierze będzie zależała od komórki odpowiedzialnej za nadzór nad monitoringiem i ewaluacją Strategii.

W przypadku LGD „Z Nami Warto”, komórką taką jest Zarząd LGD, czyli organ odpowiadający za sprawne i skuteczne funkcjonowanie LGD „Z Nami Warto”. Organem pomocniczym, wykonującym czynności techniczne związane z procesem monitoringu jest natomiast Biuro LGD. Do zadań Biura LGD należeć będzie

w szczególności:

- pomiar efektywności i zasięgu oddziaływania podejmowanych działań komunikacyjnych,
- analiza stopnia realizacji celów, przedsięwzięć oraz wskaźników LSR,
- badanie zgodności realizowanych projektów z harmonogramem określonym w LSR,
- badanie zgodności i wysokości wydatkowania środków finansowych z przyznanego budżetu na poszczególne przedsięwzięcia,
- zbieranie danych na temat jakości świadczonego doradztwa oraz organizowanych przedsięwzięć z zakresu animacji lokalnej,
- zbieranie danych dotyczących działalności organów stowarzyszenia,
- przygotowywanie okresowych sprawozdań z realizacji LSR.

Przynajmniej raz w roku, na podstawie analizy raportów i materiałów przedstawianych przez Biuro LGD, Zarząd sporządza raport ewaluacyjny, w oparciu o kryteria efektywności, trwałości, trafności oraz skuteczności analizowanych poziomów wdrażania LSR.

Wszyscy partnerzy realizujący zadania zdefiniowane w LSR będą poproszeni o aktywną współpracę z Biurem LGD. Przyczyni się to do lepszej organizacji oraz realnego monitorowania wdrażania dokumentu.

Poziom merytoryczny:

Na poziomie merytorycznym ważną rolę przypisuje się Zarządowi LGD, który będzie wsparciem merytorycznym dla Biura LGD. Jego zadaniem jest przede wszystkim nadzór nad zadaniami monitorującymi prowadzonymi przez Biuro.

Poziom społeczny:

Poziom społeczny dotyczy wzmocnienia spójności i integralności społecznej obszaru LGD, a także upowszechniania zapisów LSR wśród mieszkańców i pozyskiwania beneficjentów dla realizacji zdefiniowanych w niej kierunków interwencji.

Głównym adresatem zapisów dokumentu są mieszkańcy gmin obszaru LGD oraz potencjalni partnerzy oraz beneficjenci, a w szczególności:

- władze gminne, radni, pracownicy urzędów gmin z obszaru LGD i jednostek gminnych,
- organizacje pozarządowe i inicjatywy społeczne,
- przedsiębiorcy, przedstawiciele sektora gospodarczego, instytucje otoczenia biznesu, instytucje szkoleniowe z regionu,
- mieszkańcy, w tym przedstawiciele grup defaworyzowanych.

W celu upowszechnienia treści Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Z Nami Warto” oraz zasad, kryteriów i procedur związanych z realizacją przedsięwzięć zaplanowano szereg działań przedstawionych w planie komunikacji.

Załącznik nr 2. Proces realizacji monitoringu i ewaluacji LSR

12. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Lokalna Grupa Działania „Z Nami Warto” opracowując Lokalną Strategię Rozwoju kieruje się potrzebami mieszkańców i potrzebą rozwoju obszaru zgodnie z założeniami Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Jako strategiczne przyjęliśmy cele i przedsięwzięcia do realizacji:

1. Poprawa jakości życia na obszarze LGD

1.1. Poprawa aktywności społecznej w zakresie kultury, turystyki i rekreacji na obszarze LGD

- 1.1.1. Budowa lub przebudowa obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej na obszarze LGD.
- 1.1.2. Poddanie prac konserwatorskim lub restauratorskim obiektów zabytkowych na obszarze LGD.
- 1.1.3. Realizacja projektu współpracy

1.2. Wzmacnianie kapitału społecznego mieszkańców obszary LGD

- 1.2.1. Przedsięwzięcia wspierające działalność mieszkańców z obszaru LGD
- 1.2.2. Przedsięwzięcia aktywizujące mieszkańców obszaru LGD
- 1.2.3. Doposażenie obiektów mających na celu szerzenie lokalnej kultury i dziedzictwa lokalnego.

2. Rozwój przedsiębiorczości na obszarze LGD

2.1. Wzrost ilości miejsc pracy

- 2.1.1. Operacje polegająca na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa
- 2.1.2. Operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa

Powyższe działania nie powinny negatywnie oddziaływać na środowisko naturalne, ponieważ dotychczasowe doświadczenie pozwala sądzić, że zagospodarowanie terenów zielonych, budowa lub przebudowa ogólnodostępnej infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej, kulturalnej i sportowej, czy znakowanie szlaków rowerowych lub odnawianie zabytków aby mogło w jakikolwiek sposób negatywnie oddziaływać na środowisko. Tym bardziej organizacja imprez, szkoleń, doposażanie świetlic wiejskich lub wydawanie informatorów o walorach przyrodniczo - kulturowych nie może zagrozić środowisku naturalnemu.

Operacje, które będą realizowane w ramach rozwoju przedsiębiorczości będą musiały uzyskać wszystkie niezbędne pozwolenia. Ważnym jest fakt, że preferujemy działania proekologiczne i realizowane przez małe podmioty gospodarcze, dlatego można zakładać, że maksymalne wsparcie w wysokości 300 tys. zł. nie ma możliwości organizacji zakładu, który będzie zaliczał się do przedsięwzięć szczególnie szkodliwych dla środowiska. Nasze wsparcie kierowane jest do podmiotów, które będą wykorzystywały lokalne walory, w tym m.in. przyrodę naszego obszaru do prowadzenia działalności usługowej w zakresie rekreacji, gastronomii i hotelarstwa z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii i bez negatywnego oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z art. 49 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko:

- 1) *charakter działań przewidzianych w dokumentach, o których mowa w art. 46 i 47, w szczególności:*
 - a) *stopień, w jakim dokument ustala ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć, w odniesieniu do usytuowania, rodzaju i skali tych przedsięwzięć;*

Poziom sformułowania przedsięwzięć zakładanych w LSR w ramach których beneficjenci będą składali wnioski o pomoc jest bardzo ogólny. W LSR określone są warunki dostępu do dofinansowania w ramach przedsięwzięć tj. m.in.: rodzaj beneficjentów, wielkość dofinansowania, rodzaj premiowanych projektów.
 - b) *powiązania z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach;*

Założenia LSR pozostają w zgodności z celami przyjętymi w dokumentach strategicznych szczebla międzynarodowego, wspólnotowego, krajowego oraz regionalnego. Można tym samym wnioskować, że osiągnięcie celów Strategii, będzie przyczyniać się do osiągnięcia celów i założeń dokumentów strategicznych wyższego szczebla, jednakże w lokalnym zakresie.
 - c) *przydatność w uwzględnieniu aspektów środowiskowych, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju, oraz we wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska;*

LSR zawiera opis walorów środowiskowych LGD, jednocześnie wskazując je jako atut obszaru i możliwość wykorzystania ich w celach rozwojowych i promocyjnych obszaru, a także zachowania walorów przyrodniczych i kulturowych.
 - d) *powiązania z problemami dotyczącymi ochrony środowiska;*

Założenia LSR wskazują na potrzebę wsparcia edukacji w zakresie ochrony środowiska naturalnego, wykorzystania odnawialnych źródeł energii i działań na rzecz ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko, szczególnie w funkcjonowaniu nowych i rozwijających się podmiotach gospodarczych.
- 2) *rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko, w szczególności:*
 - a) *prawdopodobieństwo wystąpienia, czas trwania, zasięg, częstotliwość i odwracalność oddziaływań;*

W LSR nie przewidziano przedsięwzięć, które powodowałyby jakiegokolwiek rodzaj działań znacząco oddziaływujących na środowisko, tym samym nie można określić skali oddziaływania na środowisko.
 - b) *prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych;*

W LSR nie przewidziano przedsięwzięć, które powodowałyby jakiegokolwiek rodzaj działań wpływających na występowanie oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych.
 - c) *prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska;*

W LSR nie przewidziano żadnych działań, które powodowałyby jakiegokolwiek ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska.
- 3) *cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko, w szczególności:*
 - a) *obszary o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadające znaczenie dla dziedzictwa kulturowego, wrażliwe na oddziaływania, istniejące przekroczenia standardów jakości środowiska lub intensywne wykorzystywanie terenu;*

Na obszarze Lokalnej Grupy Działania obejmującej obszar Gmin: Pyzdry, Kołaczkowo, Miłosław, Nekla, Żerków, Nowe Miasto nad Wartą, teren wiejski gminy Września występują następujące obszary o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadające znaczenie dla dziedzictwa kulturowego. Na obszarze LGD znajdują się cztery tereny objęte ochroną NATURA 2000: Obszar ochrony ptaków tzw. obszar ptasi – Dolina Środkowej Warty – PLB300002, oraz trzy obszary ochrony siedlisk wyjątkowo cennych: Grądy w Czerniejewie – PLH300049, Lasy Żerkowsko- Czeszewskie – PLH300053 i Ostoja Nadwarciańska – PLH300009. Tereny naturowe w dużej części pokrywają się z wcześniejszymi formami ochrony przyrody z parkami krajobrazowymi i tak na naszym terenie są dwa parki: Żerkowsko - Czeszewski Park Krajobrazowy i Nadwarciański Park Krajobrazowy. Poza tym na terenie naszego LGD znajdują się trzy obszary chronionego krajobrazu: „Dolina Cybiny w Nekielle”, „Szwajcaria Żerkowska” i „Pyzdrowski obszar chroniony”.
 - b) *formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz obszary podlegające ochronie zgodnie z prawem międzynarodowym;*

Zakazy ustanowione dla obszarów chronionego krajobrazu zgodnie z Ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody nie dotyczą m.in. inwestycji celu publicznego oraz prowadzenia akcji ratowniczej, a także działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym. W odniesieniu do pomników przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytków ekologicznych lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego wprowadzone zakazy nie dotyczą m.in. realizacji inwestycji celu publicznego – po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody. Inwestycje celu publicznego określa m.in. art. 6 Ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami. Nie mniej jednak przy określaniu skali, rodzaju i lokalizacji inwestycji beneficjenci/wnioskodawcy zobowiązani są respektować i nie naruszać obowiązujących zakazów dotyczących form ochrony przyrody występujących na terenie LGD. Ponadto należy również uwzględnić zapisy Ustawy o ochronie przyrody, plany ochrony, plany zadań ochronnych dla powyższych form ochrony przyrody oraz akty prawa miejscowego dotyczące OChK, Parków Krajobrazowych, rezerwatów przyrody i pomników przyrody. Każdorazowo podczas opracowywania projektów przedsięwzięć beneficjenci będą kierować się wyborem najkorzystniejszych dla środowiska wariantów lokalizacyjnych i technicznych.

Operacje najprawdopodobniej nie będą lokalizowane na przedmiotach ochrony obszarów Natura 2000, a działania prowadzone w ramach wdrażania LSR nie będą miały wpływu na przekroczenie standardów jakości środowiska.

Wobec powyższego należy uznać, że realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju przyczyni się do promocji obszaru, szczególnie jego walorów przyrodniczych, wpłynie korzystnie na świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska i możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Wszystkie te działania wpłyną pozytywnie na środowisko naturalne naszego obszaru.

Procedura aktualizacji lokalnej strategii rozwoju kierowanego przez społeczność na lata 2016-2022 realizowanej przez LGD „Z Nami Warto”

1. Organy odpowiedzialne za proces aktualizacji LSR

1. Nadzór nad realizacją i aktualizacją LSR należy do kompetencji WZC.
2. Organem odpowiedzialnym za przeprowadzenie procesu aktualizacji LSR jest Zarząd.
4. Jednostką wspomagającą, wykonującą na bieżąco czynności techniczne związane z procesem aktualizacji LSR, jest Biuro LGD.
5. Zarząd jest odpowiedzialny za analizę i ocenę danych gromadzonych lub przygotowywanych przez Biuro LGD.

2. Proces aktualizacji LSR

1. Aktualizacja LSR to proces, który ma na celu wprowadzenie koniecznych zmian, w tym działań naprawczych.
2. LSR wymaga aktualizacji w szczególności:
 - 1) w kontekście dokonania zmian:
 - a) statutu lub innych dokumentów Stowarzyszenia, jeśli skutkują one dezaktualizacją zapisów zawartych w LSR;
 - b) kryteriów oceny lub procedur, wpływających na treści zawarte w LSR;
 - c) aktualizacji Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 lub innych przepisów prawa regulujących kwestie opisane w LSR;
 - 2) w efekcie prowadzonego monitoringu i ewaluacji w zakresie:
 - a) celów i przedsięwzięć,
 - b) wskaźników,
 - c) planu działania,
 - d) planu komunikacji,
 - e) budżetu LSR – również w wypadku zmian wartości budżetu, wynikających z decyzji Samorządu Województwa Wielkopolskiego.
3. W razie konieczności dokonania zmian wynikających ze zmian przepisów prawa lub dokumentów powiązanych, proces aktualizacji LSR inicjuje Zarząd.
4. Proces aktualizacji LSR będący efektem prowadzonego monitoringu bądź ewaluacji, inicjuje Zarząd.
5. Zarząd, we współpracy z Biurem LGD, organizuje proces aktualizacji LSR i dla jak najpełniejszego jej wdrożenia dokonuje czynności w zakresie:
 - 1) dookreślenia zakresu i brzmienia proponowanych zmian;
 - 2) określenia metod angażowania społeczności lokalnej w proces aktualizacji strategii, wśród których znaleźć się mogą w szczególności:
 - a) zamieszczenie na stronach internetowych LGD oraz wszystkich gmin będących jej członkami, proponowanych zmian w zapisach LSR wraz z uzasadnieniem i określeniem minimum 7-dniowego terminu na zgłaszanie uwag i propozycji,
 - b) ogłoszenie konsultacji pisemnych, w których zainteresowani partnerzy społeczni mogą przygotować pisemne odpowiedzi (komentarze, uwagi) do propozycji zmian zapisów LSR, zamieszczonych na stronie internetowej LGD, przedłożonych do wglądu w biurze oraz podczas ewentualnych spotkań,
 - c) przesyłanie do wszystkich beneficjentów działań oraz uczestników spotkań informacyjnych, informacji mailowej o planowanych do wprowadzenia zmianach wraz ze wskazaniem możliwości zgłaszania uwag oraz podaniem terminu ich zgłaszania,
 - d) informowanie planowanych zmianach i składanie stosownych wyjaśnień podczas indywidualnych konsultacji w biurze LGD.
6. W efekcie prowadzonych działań partycypacyjnych, dających jak najpełniejszą odpowiedź na potrzeby i preferencje społeczności lokalnej obszaru LGD, Biuro LGD sporządza zestawienie uwag i rekomendacji. Zestawienie opracowywane jest w formie tabelarycznej i uwzględnia treść propozycji, zgłaszającego, rekomendacje Zarządu, uzasadnienie w przypadku odrzucenia lub odroczenia włączenia propozycji do LSR.

7. Po zakończeniu konsultacji społecznych Zarząd opracowuje końcową wersję propozycji zmian w LSR, którą przekazuje pod obrady Walnego Zebrania wraz z zestawieniem tabelarycznym, o którym mowa w ust. 6.
8. WZC, podejmując stosowną uchwałę, ostatecznie określa i zatwierdza zmiany w LSR.

3. Upowszechnianie wyników

Informacje dotyczące działań podejmowanych w ramach aktualizacji LSR, zamieszczane są na stronie internetowej LGD oraz na stronach gmin członkowskich LGD, a także udostępnione do wglądu w Biurze LGD.

Procedura dokonywania monitoringu i ewaluacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność na lata 2016-2022 oraz funkcjonowania LGD „Z Nami Warto”

1. Organy odpowiedzialne za proces monitoringu i ewaluacji

Nadzór nad monitoringiem i ewaluacją należy do kompetencji Zarządu LGD „Z Nami Warto” .

Jednostką wspomagającą, wykonującą na bieżąco czynności techniczne związane z procesem monitoringu, czyli systematycznym zbieraniem i przetwarzaniem danych niezbędnych do przeprowadzenia procedury monitoringu i ewaluacji, jest Biuro LGD.

Zarząd LGD nadzoruje Biuro LGD w realizacji zadań związanych z monitoringiem, a także jest odpowiedzialny za analizę i ocenę danych zbieranych przez Biuro LGD.

2. Ewaluacja wewnętrzna (bieżąca, realizowana samodzielnie).

Ewaluacja wewnętrzna LSR będzie serią przeprowadzanych corocznie ćwiczeń analityczno-refleksyjnych, których celem będzie bieżąca analiza procesu wdrażania i jego efektów oraz zmian w otoczeniu LSR.

Ewaluacja wewnętrzna będzie stanowić uzupełnienie monitoringu o konieczną interpretację (identyfikację przyczyn ewentualnych problemów), ocenę i rekomendacje działań.

Ewaluacja wewnętrzna będzie realizowana w oparciu o spotkanie wykorzystujące narzędzia o charakterze refleksyjno-analitycznym opisane w Podręczniku monitoringu i ewaluacji LSR jako warsztat refleksyjny.

Warsztat zostanie przeprowadzony na początku każdego roku kalendarzowego.

Całoroczny cykl działań przygotowujący do warsztatu będzie przebiegać w następujący sposób:

- Bieżąca działalność biura LGD, nastawiona na zbieranie informacji zwrotnej o odbiorze realizacji LSR i działań LGD,
- Pracownicy biura LGD przygotowują zestawienie dostępnych danych za badany okres i przekazują je uczestnikom warsztatu co najmniej trzy dni przed spotkaniem,
- Biuro LGD organizuje warsztat na temat realizacji LSR i o działaniach LGD w minionym roku.

Uczestnikami warsztatu będą pracownicy biura LGD, członkowie Zarządu i Rady LGD (wskazane jest zapewnienie udziału przedstawicieli wszystkich interesariuszy). LGD może zaprosić do udziału w warsztatach przedstawicieli innych LGD, beneficjentów oraz przedstawicieli samorządu województwa, co może wpłynąć na poprawę komunikacji i wzajemnego zrozumienia, poszukiwania wspólnych rozwiązań dla zidentyfikowanych problemów, jak również przyczynić się do wymiany dobrych praktyk oraz przygotowania się do wspólnie zorganizowanej ewaluacji zewnętrznej.

Dyskusja zostanie zorganizowana co najmniej wokół poniższych pytań:

- a) Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR przebiegała zgodnie z planem i można ją uznać za zadowalającą?
- b) W jakim stopniu jakość składanych projektów wybieranych we wszystkich obszarach tematycznych wpływa na osiąganie wskaźników w zaplanowanym czasie?
- c) W jakim stopniu stosowane kryteria wyboru projektów spełniają swoją rolę?
- d) W jakim stopniu wybierane projekty realizowane w ramach LSR przyczyniają się do osiągnięcia celów LSR i w jakim stopniu przyczyniają się do odpowiadania na potrzeby społeczności z obszaru LGD?
- e) Czy przyjęty system wskaźników dostarcza wszystkie potrzebne informacje niezbędne do określenia skuteczności interwencyjnej strategii?
- f) Czy procedury naboru wyboru i realizacji projektów są przyjazne dla beneficjentów?
- g) Jaka jest skuteczność działania biura LGD (działań animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
- h) Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD, by skuteczniej realizowała cele LSR?

Podsumowanie spotkania będzie polegać na zebraniu wszystkich ustaleń dotyczących koniecznych działań do wdrożenia w kolejnym roku.

Prezentowane dane i ustalenia poczynione w ramach warsztatu będą gromadzone w uporządkowany sposób i porównywalny z roku na rok.

Podsumowanie warsztatu w postaci syntetycznych odpowiedzi na poruszane zagadnienia oraz informacji na temat sposobu wdrożenia rekomendacji, będzie elementem sprawozdania rocznego.

3. Ewaluacja zewnętrzna¹ (zlecona zewnętrznym ewaluatorom)

Realizacja badania odbędzie się jednokrotnie, w latach 2020-2022.

Ewaluację zewnętrzną przeprowadzi niezależny ewaluator. LGD zleci ewaluację zewnętrzną samodzielnie lub wspólnie (badanie obejmie kilka LSR). Wykonawca badania będzie posiadać odpowiednie doświadczenie w realizacji badań ewaluacyjnych.

Ewaluacja zewnętrzna będzie dotyczyć co najmniej następujących pytań/obszarów badawczych:

Ocena wpływu na główny cel LSR (jeśli inny niż obszary poniżej)
Ocena wpływu na kapitał społeczny	▪ Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?▪ Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?▪ W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?
Przedsiębiorczość	▪ W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?▪ Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?
Turystyka i dziedzictwo kulturowe	▪ W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?▪ W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?
Grupy defaworyzowane	▪ Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?▪ Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?▪ Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?
Innowacyjność	▪ W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?▪ Jak można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?
Projekty współpracy	▪ Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy?▪ Jaką formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?

¹ W Podręczniku monitoringu i ewaluacji LSR zwana również ewaluacją ex-post

Ocena funkcjonowania LGD	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR? ▪ Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)? ▪ Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?
Ocena wdrażania procesu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem? ▪ Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów? ▪ Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)? ▪ Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?
Wartość dodana podejścia LEADER	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Czy działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy różnymi aktorami, budowanie powiązań między nimi i sieciowanie? ▪ Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany? ▪ Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia? ▪ Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR?

Z ewaluacji zostanie sporządzony raport końcowy.

Raport z badania LSR zostanie zamieszczony na stronie internetowej LGD oraz przesłany (w wersji elektronicznej, edytowalnej) do MRiRW. Wraz z raportem, LGD prześle do MRiRW informacje na temat sposobu realizacji rekomendacji i zaleceń.

Załącznik nr 4 – Budżet LSR

Poniżej znajduje się zestawienie, prezentujące przyporządkowanie zakresu wsparcia do budżetu PROW.

BUDŻET LSR	
Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe PROW (EURO)
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	2 220 000,00 2 854 000,00
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	150 000,00
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	412 500,00 488 580,00
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	50 000,00
Razem	2 832 500,00 3 542 580,00

Środki wydatkowane na realizację strategii pochodzą głównie z 3 źródeł, w tym:

- Budżet EFRROW
- Budżet państwa
- Wkład własny

Poniższa tabela prezentuje montaż finansowy dla realizacji LSR przez LGD „Z Nami Warto”, uwzględniający powyższe 3 źródła finansowania, uwzględniające podział na beneficjentów innych niż jednostki sektora finansów publicznych oraz beneficjentów będących jednostkami sektora finansów publicznych

PLAN FINANSOWY W ZAKRESIE PODDZIAŁANIA 19.2 PROW 2014-2020				
	Wkład EFRROW (EURO)	Budżet państwa (EURO)	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych (EURO)	RAZEM (EURO)
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	770 913,42+ 141 194,97= 912 108,39	440 643,11+ 80 705,03 = 521 348,14	X	1 211 556,53+ 221900,00 = 1 433 456,53
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	641 672,58+ 262 219,23 = 903 891,81	X	366 770,89+ 149 880,77= 516 651,66	1 008 443,47+ 412 100,00 = 1 420 543,47
RAZEM (EURO)	1 412 586,00 +403 414,20 = 1 816 000,20	440 643,11 + 80 705,03 = 521 348,14	366 770,89+ 149 880,77= 516 651,66	2 220 000,00 +634 000 = 2 854 000,00

Zakładane wskaźniki w oparciu o planowany budżet działań komunikacyjnych oraz planowane efekty działań komunikacyjnych:		
Nazwa działania komunikacyjnego	Zakładane wskaźniki	Planowane efekty
Kampania informacyjna nt. głównych założeń LSR na lata 2016-2022	<ul style="list-style-type: none"> • wysłanie 50 maili w ramach korespondencji z potencjalnymi beneficjentami, których adresy poczty elektronicznej zostały wpisane do „książki adresowej - Potencjalni Beneficjenci” • zamieszczenie 35 informacji na stronie internetowej i na FB LGD • opublikowanie 30 artykułów/informacji w Przeglądzie Powiatowym lub innych gazetach lokalnych • udział/współorganizacja LGD ZNW w 100 wydarzeniach lokalnych (w tym promocja i aktywizacja) • udzielenie 25 wywiadów w lokalnym radio o działaniach LGD na rzecz społeczności lokalnej • doradztwo świadczone przez pracowników biura LGD (250 szt.) • badanie jakości doradztwa 	<ul style="list-style-type: none"> • dotarcie do co najmniej 200 osób z informacjami o LSR na lata 2016-2022, • podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców o głównych założeniach LSR realizowanych przez LGD • zwiększenie liczby składanych wniosków konkursowych do roku 2020,
Kampania informacyjna nt. zasad oceniania i wyboru operacji przez LGD	<ul style="list-style-type: none"> • wysłanie maili do 300 osób w ramach korespondencji z potencjalnymi beneficjentami, których adresy poczty elektronicznej zostały wpisane do „książki adresowej - Potencjalni Beneficjenci” • zamieszczenie 25 artykułów/ informacji na stronie internetowej i FB LGD • opublikowanie 10 artykułów w gazetach lokalnych w tym ogłoszeń o naborach • organizacja 15 szkoleń/spotkań informacyjno-konsultacyjnych (ok. 15 osób na każde spotkanie, badanie ankietowe po spotkaniu) 	<ul style="list-style-type: none"> • dotarcie do co najmniej 450 osób z informacjami o kryteriach wyboru operacji, • podniesienie poziomu wiedzy potencjalnych beneficjentów (wyniki ankiet po szkoleniach)

	<ul style="list-style-type: none"> E-maile wysyłane do wnioskodawców danego naboru (informowanie wnioskodawców o wynikach naborów oraz możliwości złożenia protestu) 	
<p>Informowanie nt. warunków, sposobów realizacji i rozliczania projektów</p>	<ul style="list-style-type: none"> wysyłanie informacji (100 szt.) mailowej w ramach korespondencji z beneficjentami realizującymi LSR doradztwo świadczone przez pracowników biura LGD Beneficjentom/Grantobiorcom na etapie realizacji operacji 	<ul style="list-style-type: none"> podniesienie poziomu wiedzy potencjalnych beneficjentów
<p>Informacja nt. możliwości wsparcia osób z grupy defaworyzowanej</p>	<ul style="list-style-type: none"> organizacja 15 spotkań informacyjno - konsultacyjnych (ok.15 osób na każde spotkanie) umieszczenie na stronie www ZNW informacji o możliwości wsparcia osób z grupy defaworyzowanej 	<ul style="list-style-type: none"> podniesienie poziomu wiedzy o propozycjach zawartych w LSR wśród osób z grup defaworyzowanych zwiększenie liczby przedstawicieli grup defaworyzowanych w realizowanych projektach do końca 2020 roku
<p>Prezentacja projektów realizowanych i zrealizowanych w ramach LSR</p>	<ul style="list-style-type: none"> zamieszczenie 40 informacji na stronie www i FB o zakończonych operacjach realizujących LSR prezentacja realizowanych operacji na 6 spotkaniach z mieszkańcami obszaru LGD 	<ul style="list-style-type: none"> podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców o efektach realizacji LSR
<p>Badanie rozpoznawalności marki LGD „Z Nami Warto”</p>	<ul style="list-style-type: none"> zebranie łącznie 200 ankiet (online) organizacja 2 spotkań mających na celu analizę pozyskanych danych i podjęcie działań w tym zakresie (realizacja od 2019 r.) 	<ul style="list-style-type: none"> pozyskanie informacji o rozpoznawalności marki LGD „Z Nami Warto” i ewentualnej pracy nad jej rozpoznawalnością w terenach gdzie jest słabo rozpoznawalna

